

JIŘÍ MAHEN

ULIČKA ODVAHY¹

OBSAH

Upozornění pro čtenáře

OSOBY

Charakteristika osob

PRVNÍ DĚJSTVÍ

Výstup 1.

Výstup 2.

Výstup 3.

Výstup 4.

Výstup 5.

Výstup 6.

Výstup 7.

Výstup 8.

Výstup 9.

Výstup 10.

Výstup 11.

¹ Zdroj: MAHEN, Jiří, *Ulička odvahy: prajednoduchá komedie o třech aktech*, Praha 1953 (redakčně upraveno).

DRUHÉ DĚJSTVÍ

Výstup 1.

Výstup 2.

Výstup 3.

Výstup 4.

Výstup 5.

Výstup 6.

Výstup 7.

Výstup 8.

Výstup 9.

Výstup 10.

Výstup 11.

Výstup 12.

Výstup 13.

TŘETÍ DĚJSTVÍ

Výstup 1.

Výstup 2.

Výstup 3.

Výstup 4.

Výstup 5.

Výstup 6.

Výstup 7.

Výstup 8.

Výstup 9.

Výstup 10.

Výstup 11.

Výstup 12.

Výstup 13.

Výstup 14.

Výstup 15.

Výstup 16.

Výstup 17.

Výstup 18.

Výstup 19.

Výstup 20.

OSOBY

PAVEL HORA, úředník

LOJZIČKA, jeho sestra

KONÍČEK } jeho kamarádi

PILÁT } jeho kamarádi

SLEČNA MÍLA

PÁN s cylindrem

PÁN s měkkým kloboukem

STUDENT

ZLODĚJ

(Dějviště: Praha)

(Čas: Jaro jednoho z posledních let)

Charakteristika osob

Hora, ramenatý, ale nehezký člověk; je podoben spíše pantátovi ze vsi než úředníku v hlavním městě. Přitom je ovšem dobrák od kosti a není-li zrovna zaujat nějakou svou utkvělou myšlenkou, jako v prvním dějství, docela rozumný člověk.

Pilát je starší pán. Mluví našeptalým hlasem, trochu samá uctivost, trochu samá starost o sebe samého.

Koníček, umělecká nátura. Skřípec na šňůrce, bohémská vázanka – velmi nutné!

Lojzicka – hezké venkovské děvče.

Slečna Míla – koketuje s moderními hesly, trochu odkvetlá.

Pán s cylindrem – řekněme krasavec, 35 let.

Pán s měkkým kloboukem – jedním slovem: fešák.

Student – na romantiku v exteriéru si nepotrpí. Docela slušný jinoch.

Zloděj – bližní s obyčejným obličejem. Ostatně mnoho na něm nezáleží, skoro docela nic.

PRVNÍ DĚJSTVÍ

(Opuštěná ulička kdesi vysoko nad Prahou. Je to poloslepá ulička, vedoucí mezi dvěma prázdnými zdmi zahrad, na konci je prořata frontou menšího domku se dvěma okny. Větší okno visí zrovna nad vyšším svahem uličky [vedle tohoto okna vedou schůdky kamsi ještě výš do neznámých uliček], menší okno visí už o hodně výše nad nižším svahem uličky. Tato dvě okna jsou oči malého pokojíčku, v němž bydlí úředníček Hora se svou sestrou Lojzičkou. V pokojíčku, napravo od diváka, stůl se starou pohovkou a několika židlemi, za stolem dveře do menšího kumbálku, za nimi skříň, u okna na zdi staré zbytky jakýchsi sbírek motýlů, mezi okny šicí stroj, obrázky, menší knihovnička a postel, nalevo od diváka dveře ven do dvorku, do něhož se vchází odkudsi z uličky a pak až z hlavní ulice dole, menší stoleček a stará židle, vpředu dveře do kuchyňky. Je to malé obydlí, ale čisté jako klícka. V menším okně květiny, větší je otevřeno dokořán.)

Výstup 1.

(PILÁT, HORA a LOJZIČKA.)

(Než se zvedne opona, je slyšet vojenskou hudbu, která někde hluboko v ulicích vyprovází vojáčky.)

PILÁT (ve dveřích vlevo): Muzika jde! Muzika jde!

HORA (vyletí ze dveří vpravo): Lojzino, muzika!

LOJZIČKA (vyběhne z kuchyňky): Muzika, muzika!

HORA (protahuje se): První jarní den a konečně i trochu světla po mizerných mlhách!
Lojzino!

LOJZIČKA (vesele): Neblázni! (Tančí spolu.)

HORA: Tak jsme na to čekali jako na smilování boží, až sluníčko konečně přece jenom vykouklo! A hned je člověku veseleji!

PILÁT: To věřím! To věřím! I mně je docela dobře. No! (Hudba ustane.) Už zašli za roh... I starý v kanceláři byl nějaký jinačí než jindy.

HORA: U nás to bylo jako vždycky. Dědek nadával, až se okna třásla. Nic mu nebylo po chuti, všechno obráceně, Vaňousovi nadal, že by pes kůrky od něho nevezal – ten – starý, ten má v krvi už jenom inkoust. Copak ten váš! A kdo ví, proč je takový milius? Protože je to tam až na nich všechno ženaté, a to se mu uleví! Myslí si: je jaro, plaťte, holoubci, jako já! Máma potřebuje šaty, holky šaty a boty, kluk šaty a boty a na cigarety – he!

PILÁT: Však z toho platu jim mnoho na to nezbude!

HORA: A u nás teď zas naberou děvčat! Lidumilové! Dají tomu pár zlatek měsíčně a ostatní práci dají jim milostivě domů, aby prý si, chuděrky, přilepsily. Že už hrom do toho neuhodí! Pan ředitel musí vykázat hodně zisku a dře to, jak umí. A to dělají v každém ústavě –! A při tom je spiritistou a vykládá prý bibli. Štěstí, že ho nevidím u té knížky sedět, otloukl bych mu to o hlavu!

PILÁT: Ale vždyť on prý není takový zlý!

HORA: Všichni lidé nejsou takoví zlí, ale co z toho lidstvo má? Pane Piláte, dají si říct': člověk, který není takový zlý, je vždycky na polovic lump a mizera – lump a mizera! Buďto ať je teda ras anebo člověk, jenom ne takový zlý!

PILÁT: A co já?

LOJZIČKA (vesele): Nechte ho, má dneska bručivý den! Fajfka mu netáhne.

HORA: Netáhne, co je ti po tom?

PILÁT: Protáhnou ji pořádně, snad to půjde!

HORA: Pane Piláte, dají si říct': já už měl jednoho takového starého jako je tenhle, taky nebyl takový zlý, ale raději jsem tím praštil a šel. (Pausa.) Když si tak pomyslím, že jenom jednou za tisíc let (slyšeli už o tom?) je člověk člověkem a že ten druhý, který taky zrovna náhodou je člověkem (nekoukají tak na mne, cožpak to nechápou?), toho prvního jenom sekýruje a kouká, kde by co dobrého udělal (však to znají – ne? – pro jedno písmenko dovede takový jemnostpán rozházet kancelář!) – tu je mi tak divně a (Pausa.) div, že se nedám mezi ryby! Ty aspoň nemluví, nehrají komedii, krmí se to nebo žere jedna druhou, jak to káže jejich život, ale nevymýšlejí si nic na sebe, nepošťuchují se, nežerou se po kouskách... Co se smějou? Mám pravdu nebo nemám? – Což pak jim je hej! I penízky ve spořitelně mají, nikoho na starosti –

PILÁT (u kuchyňky): Tak co tomu říkají, slečinko?

LOJZIČKA: Ale co! Já ho mám ráda, i když bručí – ani za to nemůže! Odjakživa byl už takový...

PILÁT: Oni by odpustili, myslím, každému všechno!

HORA: Mně nemá co odpouštět! Leda tomu svému jednou může...

PILÁT: Na toho byl bych zvědav! (Galantně.) To bude šťastný člověk!

HORA: Počkat! Už zas to na nich jde? Nekazejí mi ji! Vždyť jim to ani nesluší! Oni a holčičky – pf! Na procházku trochu nepůjdou? A na kafičko by se mohli zastavit, snad už tu ten její bude sedět a budou si ho moc' prohlédnout! (Smích.)

PILÁT: Proč mne vyhánějí?

HORA: Zkazili by si denní program!

PILÁT (ukloní se): Slečno! (Horovi.) A co to vlastně mají s těmi rybami? To je dobré! A když už, to bych chtěl být štikou –

HORA (vyrkne ho ze dveří): Ba ne, oni už zůstanou takovým starým okounkem...

PILÁT (vlevo pryč, delší pauza).

Výstup 2.

(HORA a LOJZIČKA.)

HORA (prošťuchuje dýmku): Pánbůh ví, trochu by se mně takovým dědou taky chtělo být! Nemá to zrovna zle zařízeno se svým staromládenectvím, se vším se dovede smířit a liška stará! – vidělas, jak čekal na pozvání? Kafičko – to nejsou, holečku, špatné úroky! Těch 300 zlatých, co nám do tohohle ráje půjčil, to je na kafičku nejmíň pár zlatých na úrocích!

LOJZIČKA: Ještě to počítej! Buď rád, že nám to půjčil a že jsme tu tak pěkně za větrem. A nikoho's dlouho prosit nemusil.

HORA: Za větrem, holka, za větrem, máš pravdu, ale snad nějak moc za větrem. Dnes v noci mne to tak napadlo, že jsme tu za větrem. Ty že jsi moc za větrem.

LOJZIČKA: Co je zas tohle?

HORA: Nikam se nejde, nikdo nejde dohromady k nám, líto mně tě bylo, na mou duši – líto!

LOJZIČKA: To ses nemusil ve spaní potit!

HORA (veseleji): Však jsem se nepotil! Ale víš co? – letos budeme hodně chodit ven! Kam nás oči ponosou, třeba na hasičské výlety, ale jenom ven!

(Pausa.)

LOJZIČKA (stále z kuchyně): Co tě to vlastně napadlo?

HORA (fajčí): Hloupost! Myslil jsem si, jak by mně bylo doma za pecí, kdybych byl holkou. Co se směješ? Na mou duši mě to napadlo! Čekat na ženicha, až se vevalí do dveří! Co se směješ? Prosím tě, taky snad věříš jako ty ostatní na prince z pohádky? Už ho vidím, jak se k nám žene!

LOJZIČKA: Co ti je?

HORA: Povídám, že vy ženské jste nešťastná stvoření.

LOJZIČKA: O soustrast jsem se tě ještě neprosila. Ostatně, proč's nechal Mařenu Kučerovou sedět? A měla tě ráda.

HORA (fajčí zuřivě): Vidiš, i na ni jsem myslel.

LOJZIČKA: A ty, tys jich měl! Povídám ti, kdybych tě neměla ráda, už za Mařenu byla bych se ti pomstila a nešla k tobě! Jak by to tu vypadalo?

HORA: Oho! Pro to já zase trochu smyslu mám! Ale Mařena? To je extra kapitola. A ostatně, možná, že udělala štěstí, že si mne nevezala.

LOJZIČKA: Však prý už mluví s nějakým učitelem.

HORA: S učitelem, s tím kulhavým – ne?

LOJZIČKA: Právě s tím!

HORA (luskne prsty): A čerta! To já vím dávno, že svět je blázonec. (Pausa.) S kulhavým mluví... Ale to bývá vždycky tak. Míchá se to jako karty a dopadne to všelijak. Proč na příklad já se musil stát úředníkem, když by ze mne byl docela dobrý řezník nebo mlynář, nebo, Lojzino – šafář. To by byl tak můj ideál! S pole na pole, z chléva do chléva, ze zahrady do sýpky, od kováře ke koláři a v neděli jít se podívat na hráz k rybníku – ale kdež! To mne dali na studie a teď tu sedím, dřu se a do smrti už nebudu šťastný. Ten starý osel tomu nerozuměl, ale je to pravda: jednou za tisíc let stane se člověk člověkem... a zázraky se nedějí – už prý je s nimi amen...

Výstup 3.

(KONÍČEK, MÍLA a předešlí.)

(Venku před oknem je slyšet rozhovor dvou lidí. To Koníček s Mílou jdou na návštěvu a trochu se hádají: Za půl hodiny jsme tu byli. – Půl hodiny – deset minut! – Půl hodiny teda. – Tři čtvrti hodiny! – Deset minut není čtvrt hodiny!)

HORA: Koníčkovci jdou! Že si taky vzpomněli! Týden už tu nebyli.

KONÍČEK (s Mílou vejdou dveřmi zleva): Cožpak nepůjdete ven?

HORA: Servus!

MÍLA (u kuchyňky): Ven pojd'te!

LOJZIČKA (vyjde, podává oběma ruce): To je náš program až pro léto!

KONÍČEK: To je dost daleko! (Lojzičce.) Cožpak zase bručí?

LOJZIČKA: A moc. Dnes má celé přednášky!

MÍLA: Já se vám divím, prostě se vám divím! Je tam tak krásně, lidí všude plno – Vždyť je to hřích, hřích sedět doma! A tu je to přece takové malé, těsné, jak jste tu mohli vůbec přetrvat letošní strašnou zimu, to mi nejde do hlavy!

KONÍČEK: Právě proto snad ji tak lehce tu přetrvali, že je to tu takové.

MÍLA: Já vím, já vím, to mně přece nikdo nezapře, že malý byt –

KONÍČEK: Ale teplo tu bylo!

MÍLA: Teplo – ty máš vždycky něco! V malém pokoji bývá právě zima – to ti poví každý.

KONÍČEK: My budeme proto bydlet v paláci –

MÍLA: V paláci! Prosím, co mně už dneska slíbil: nový kostym, v létě někam na měsíc ven, v zimě lyžařit –

KONÍČEK: Říkal jsem ti, že jsem to prohrál v hazardní hře. Hrabě Wurmbrand mne obehrál o deset tisíc najednou!

MÍLA: Prosím –!

HORA: Ale jen když's dal hraběti vydělat! (Oba se smějí.)

MÍLA (trochu uraženě k Lojzičce): Takové je máte všechny! Jen nic vážně! Říkal, že si vezme domů práci přes čas, ještě z ní neudělal ani řádku! Je poloviční svátek a my nebudeme moci jít ani na večeři!

KONÍČEK: Miliony lidí nepůjdou dnes na večeři!

MÍLA: Ale proč máme býti mezi nimi zrovna my? Proč zrovna já pro tvou lenost nemohu si sednout dnes mezi pořádné lidi –

KONÍČEK: – tvůj nejstrašnější argument, proč já se mám na tebe dít!

MÍLA: Však se nedřeš! A konečně sám jsi to řekl: Chceš-li vedle sebe radostný paprsek života – dří se! (Sama se tomu směje.)

HORA (vyprskne): Co to má být?

KONÍČEK: Jednou jsem jí to řekl a teď to slyším každý druhý den! Radostný paprsek života! (Směje se.) Četl jsem to v jedné revui a na to ona dá. Jen když je to trochu poetické. My že

jsme se už nemohli po venkovsku rvát, čítali jsme aspoň literární kritiky, ona že už nedostává ode mne zamilovaných dopisů, potrpí si na poesii vedle.

MÍLA: Ty jsi také taková poesie vedle!

KONÍČEK: Mohu za to, že jsem tak hezký? (Smích.)

HORA: Krasavec!

MÍLA: Nepřekrášlit! Prosím tě, řekni mi to už jednou do očí a třeba i před lidmi, čím ty mi vlastně imponuješ, že s tebou vůbec chodím?

HORA: Šňůrkou u skřípce!

LOJZIČKA: Ale vždyť on není zlý!

HORA: Není zlý!?

KONÍČEK (Míle): Já ti povím, čím ti imponuju: docela ničím – a to je na mně opravdu hezké! Cožpak jsi to neviděla? Kolikrát já už jsem viděl hezkého s nehezkou a hezkou s opelichaným! Extrémy se dotýkají. Ty jsi hezká a já ne – nebo ne: ty jsi –

MÍLA: Ne, ty jsi hezký a já ne – to já vím dávno! Však by mi tě holky nezáviděly!

KONÍČEK (zdrčen sedne na židli).

LOJZIČKA (se mu směje): Tu máš, dostal!

KONÍČEK: Však on vás pánbůh za to potrestá a dostanete šeredu!

LOJZIČKA: Ba ne, hezkého – mně se o tom zdálo!

KONÍČEK: A co to je za světový názor?

HORA: Docela zdravý a stejně důležitý jako tvůj.

KONÍČEK: Já žádný nemám! (Vstane.) Leda ten, že tahleta ženská mne přivede do hrobu.

MÍLA: Jenom proto, abych si mohla dát ušít smuteční šaty.

KONÍČEK: Nebudou ti slušet! Jsi trochu vyzáblá!

MÍLA: Týráš –

HORA (Míle): Poslouchejte, řekněte, proč se dva lidé mají rádi?

KONÍČEK: Aby se mohli hádat! A hádají se proto, aby se měli rádi – já už toho mám po krk.

MÍLA: Ale radostný paprsek života –

KONÍČEK: Naposled si budeš myslit, že jsi anděl a že nosíš štěstí po světě?

HORA: Naposled ho nesete trošku i sem?

MÍLA: Kdož ví? A co vy si vlastně myslíte o mně?

HORA: Že bychom se k sobě docela dobře hodili. Vy nevěříte v lásku, já v ni nevěřím, vy si myslíte o všem, že to nemá význam a já taky si to myslím – proč se taháte s touhle inteligentní punčochou? (Ukáže na Koníčka.)

KONÍČEK: Jsem věc, která neustále reaguje, můj pane, a to je extra potěšení pro ženu!

MÍLA (vesele): Reaguje, reaguje, až doreaguje! To ti slibuji! Snad si nemyslíš, že jsem jenom nějaká ubohá slečinka, však já vím, co chci! (Lojzičce.) Už teď mně vyčítá, že mne jednou bude živit, ale jak mne budeš živit, to ti teprve ukážu! Už teď mně říká, že budu jeho neštěstím, že on to ví, ale o tom, jak já ti zatopím, o tom teprve uslyšíš zpívat! Už teď si dělá kašpary z mé kuchyně, já umím vařit, jíst dostaneš, až si budeš vestu povolovat, ale –!

HORA: Koníčku, prchni!

KONÍČEK: Jsem hrdina!

MÍLA: Ty a hrdina –! Víš, že kdyby nebylo mne, že by ses dneska válel jenom po kavárnách a do smrti by z tebe nic nebylo? (Lojzičce.) Povídám: každý mužský je bestie a musí se honit z kouta do kouta, jinak by to pořád nic nedělalo. Co se smějete, bando? (Lojzičce.) Uvidíte, jestli si to také tak nezařídíte: dostanete něco, muž to nebude, chlap to nebude, něco, co se povleče po téhle zemi. Ráno to vypije kávu, v poledne to sní oběd, večer večeří, v hospodě to bude politisovat a až se naučí pít –! Nepustit, nepustit ho se řetězu a jak si začne na sluníčku hrát a protahovat se, už na něj a pometlo ven! (Zase Lojzičce.) Co se smějete? Uvidíte, že zrovna takového dostanete! Ale jenom si vzpomeňte na Koníčkovnu! (Bouchne Koníčka do zad.) Prosím, na večeří nemáme! Myslíš, že půjdeme na nábřeží a budeme vzdychat – ne? Počkej, jak tě protahám! Do deseti nebudeme doma, dýchat nebudeš moc’ –!

HORA: Hned bych šel s vámi!

MÍLA: Proč nejdete?

HORA: Lojzina chce Pilátovi ukázat ženicha! (Smích.)

MÍLA: Čáry máry fuk! a už tu bude, ne? (Koníčkovni.) Co se ještě otáčíš? Marš ven a na Petřín polezem’! (Vystrkuje ho ze dveří.)

KONÍČEK: Občané, nedejme se!

MÍLA: Pro mne, i vybouřit se můžeš, dlouho to nepotrvá! (Do světnice.) Tak co? Nepůjdete? Jakého ženicha? Sbohem! (Venku: Ani do těch schůdků nevyběhneš jenom tak a už se zastavuješ! Do deseti, do deseti! –)

Výstup 4.

(HORA a LOJZIČKA.)

HORA (roz dováděn): Ne, ta to s ním umí! A on není taková baba! Rozumějí si. Každý se baví po svém.

LOJZIČKA: A ona se mně chvilkami líbí.

HORA: Jenom na mně to neprubuj! (Směje se.) „Čáry máry fuk a už tu bude, ne?“ (Chytí Lojzičku, zatočí jí pokojem.) Lojzino, tak tě mám dneska rád! A víš, co? Domyj to nádobí a půjdeme ven! Koníčkovna má pravdu. Já si ještě trochu zafajčím...

LOJZIČKA (odběhne do kuchyně, odkudž za chvíli se ozve polobzučivě: Vandrovali dráteníci...).

HORA (proklepává dýmku): To je nějaká moderní! (Pro sebe.) Čáry, máry fuk! (Zvolna zajde vpravo.)

LOJZIČKA (vyjde z kuchyňky, jde ke stolu, sebere odtamtud slánku, zahledí se do okna, popojde k němu, sáhne si zvolna pravou rukou do vlasů, pak chvíli postojí a zajde zase do kuchyňky...).

Výstup 5.

(STUDENT.)

(V pokoji je ticho, když tu náhle před oknem objeví se na ulici nějaký stín a než se kdo nadá [v hledišti], vskočí do pokoje student jako veverka, když se kmene hupne. Veselé oči míří za někým, koho tu není. Vetřelec pokročí až ke stolu, ohlédne se, jako by chtěl utéci, pak však přece jenom zaslechne nějaký zvuk z kuchyně, pokročí ke dveřím a zůstane podivně schlíple a zaraženě stát...)

Výstup 6.

(HORA a předešlý, později LOJZIČKA.)

(Ze dveří vpravo byl zatím zcela tiše vyšel Hora s dýmkou v ústech, náhodou se ohlédne, spatří docela slušného jinocha u dveří...)

HORA: Halt! Copak?

STUDENT (je svrchovaně překvapen, skoro zděšen).

HORA (se rychle rozhlíží po stole): Nekradl jste?

STUDENT (učinil několik kroků nazpět).

HORA: Kdopak jste? Jářku – (Vetřelec chce uprchnout oknem.) – jářku, kudypak to? (Chytne jinocha za límec.) Naposled jste sem také oknem vlez' – ne? Jářku, mladíku, čímpak jsme? (Volá.) Lojzino! Lojzino! Pojď sem! Máme tu hosta! Vlezl sem jako kolčava!

LOJZIČKA (vyjde z kuchyně): Jakého hosta? A proč ho držíš za límec?

HORA: Tu jsem ho chytil, už lez' do kuchyně!

STUDENT: Myslíte si opravdu, že jsem chtěl krást?

HORA: A lidé nekradou – co?

STUDENT: Já nekradu!

HORA: Odkudpak to mám vědět?

STUDENT: Jsem student.

HORA: Proč jste lez' oknem?

STUDENT: Viděl jste mne?

HORA: Neviděl, ale dveřmi jste přece nepřišel!

STUDENT: Nu, oknem tedy –

HORA: A to je jedno – dveřmi nebo oknem?

STUDENT: Skoro jedno –

HORA (se zachechtá): Skoro jedno! A co tu chcete, hej – jářku, studente?

STUDENT: Nepředstavil byste mne raději?

HORA (s úžasem): To vás charakterisuje – a ctí!

STUDENT: To přece není vaše paní.

HORA: A copak si oddychujete?

STUDENT: Je to vaše sestra!

HORA: Nu ovšem, moje sestra.

STUDENT: A jak já to mohl honem vědět?

HORA (si hvízdne poťouchle): Tedy za paničkama, za paničkama! Podívejme ho, ptáka falešného! Za paničkama, za paničkama, co? A za bílého dne, kuře, že se nestydíš –! Vždyť to je nemravnost sama!

STUDENT: Jen když už máte humor!

HORA: Ale to mohlo dopadnout, co? Student, podívejme se! A co jestli teď ještě hůl seberu a zvalchuju vám hřbet? Mám do toho přece jenom nějakou chuť!

STUDENT: O ne, to neuděláte!

HORA: A udělám-li –?

STUDENT: Jste přece inteligent!

HORA: Má to být vtip?

STUDENT: Jaký vtip? Máte tu přece knihovnu, a dosti velikou, máte jistě i požehnanou fantasií a dovedete se lehce vžít do mého postavení –

HORA: Nu, drzý jste pořádně! Já býval také takový před lety, ale tolik jsem si netroufal nikdy –

STUDENT: Vidíte, že mám pravdu. A konečně: Host do domu, bůh do domu – nepředstavíte mne?

HORA (Lojzice): Co tomu říkáš? Teď by tu měla být Koničkovna, to by bylo něco pro ni!

LOJZIČKA: Té se to jistě nikdy nestane!

HORA (strojeně): Oho! Není tu nějaká komedie? Nepozvalas ho naposledy?

LOJZIČKA (vesele se rozesměje).

STUDENT: Račte dovolit, abych se vám představil (Zamumlá cosi.) – student!

HORA (jako by nedoslýchal): Jak? Nerozuměl jsem.

STUDENT: Představoval jste se vy někdy zřetelně? A v takovéhle situaci?

HORA: Ano, vždycky pořádně, neboť v takovéhle situaci jsem nikdy nebyl a kromě toho mám jméno, které zní dobře: Hora! A tohle je moje sestra, pane, a říkají jí Lojzka, moje sestra, pane, moje vlastní sestra, pane, který lezete oknem a máte v hubě drzý jazyk! Pavel Hora, Lojzina Horova...

STUDENT: Pane, dovolte, abych vám a vaší sestře gratuloval!

HORA: Holobrádku! Kolik je vám let?

STUDENT: Dvacet.

HORA: Ale je tohle parádní kousek, co? Za pět minut zalepí mně oči, ví, jak já se jmenuju, gratuluje mi k sestře (Brání studentovi.), pane, co je mi potom, že se mi chcete znovu představovat? – Už jste se představil a pro nás jste studentem – ale to s tím oknem mně musíte vysvětlit. A teď – hned, nebo bude zle!

STUDENT: Musím? Že bych musel, to vím jen o jedné věci –

HORA: Já vím, umřít, a to prý musíme všichni, taky jsem to kdysi říkal – ale to s tím oknem musíte vysvětlit, neboť jste sem oknem vlezl, a to se nedělá bez trestu.

STUDENT: Ujišťuji vás, že já ještě oknem nelezl nikdy, ale to vaše okno nevypadá přece ani jako okno –

HORA: – co? (Směje se a udeří párkrát do stolu.) Lojzino, kávu! Kávu pro hosta! Čerta starého pro Piláta! Tohle je kuře! Tady si sedněte, jinochu, a vypravujte! Tady, povídám, a nebrejlete mi po kuchyni! Tahle bytost pro vás není, to vám říkám honem napřed, nějak vás zklamal zrak –

STUDENT (šibalsky): Nevidím skutečně dobře v poslední době –!

HORA: To zas beze žertu tedy – víme? Lojzina je moc hodná holka (nerampluj tam nádobím, je to pravda!) a studentovi bylo by jí škoda! Však to známe! A vy – takové fanfárům – odkudpak jste?

STUDENT: Z Hradecka.

HORA: Tam jsou asi divocí lidé!

STUDENT: A nejste vy z Písku, že umíte hned parírovat?

HORA: Z Písku, děťátko? – od Jičina, od Jičina!

STUDENT: Pak jsme málem krajani!

HORA (se směje): A to ne, a to ne, a to radši ne! Čert ví, co už máte na svědomí v Praze, ještě bych měl z krajanství ostudu. Tak – kávu! Tu máte, krajane, kávu! Sem pojd', Lojzičko, Lojzino! A kousek buchy – kdes to sebrala?

(Pausa)

STUDENT (jí, dívá se kradmo na děvče): Ale vy opravdu jste hezká.

LOJZIČKA: Děkuju.

HORA (žertovně): Krajane!

STUDENT: Takové hezké oči máte!

HORA: Už jsem ti řek', človče, že z toho nic nebude. A pak, má tam doma namluveného řezníka –

LOJZIČKA: Krejčího –

STUDENT: – nebo nikoho; já bych řek', že nikoho. To já poznám na první pohled.

HORA: Co studujete?

STUDENT: Medicinu.

HORA: Hrome, to bude stonat ženských v Hradci! A že jsem tak smělý, pane doktore (Všichni se smějí.) – jak to, prosím, ráčili poznat? Že jako teda tento nemá prý nikoho... Vyšší nějaká psychologie?

STUDENT: Ale dovolte, byl bych sem skočil jinak?

HORA (Lojzičce): Prosím tě, cos dělala?

LOJZIČKA (vesele): Sama nevím. Stála jsem u okna a pak jsem šla do kuchyně.

HORA: Pane doktore –

STUDENT: A nezakývala jste, třeba maně?

HORA: Jak to „maně“? Jak to? A jaké kývání?

LOJZIČKA: Možná, že mně jehlice ve vlasech povolila –

HORA: Pane doktore, hluboký psychologu –

STUDENT (Lojzičce): Ale dovolte! Nechodím jakživ touhle uličkou –

HORA: Moc lidí tudy nechodí –

STUDENT: Až dnes... Bylo mi tak smutno a veselo zároveň –

HORA (Lojzičce): Jako nám...

STUDENT: Stůňou asi dneska všichni lidé potutelnou nějakou nemocí. Jdu tedy – a všiml jste si už té své uličky tam venku? Člověk nevidí v ní než právě tohle okno a schůdky vedle. A okno nevypadá jako okno, ale spíše jako dvířka, nu, bylo otevřené... V otevřeném okně stála dívka –

LOJZIČKA: Nestála jsem tam schválně.

STUDENT: Nikdo o tom nepochybuje.

HORA: A dále?

STUDENT: A dále – už nic.

HORA: Poloslepá ulička, otevřené okno těsně nad ní, v okně dívka, zastrkuje si vlásenku – prosím vás, jaká je to vlastně tahle vaše generace, že ji taková hloupost může vyrušit!

STUDENT: Jaká generace? A jaká hloupost? Vás nevyrušovala?

HORA: Je to tak dávno!

STUDENT: Kolik let?

LOJZIČKA: Deset?

HORA: Co na tom záleží?

LOJZIČKA (mazlivě): A já se pamatuji na tebe, jak jsi vyváděl. I hezčí jsi býval.

HORA: Býval... ale do oken jsem nelez' –!

STUDENT: Prosím za prominutí, ale snad už se nehněváte?

HORA: Už vám hlava vychládá?

STUDENT: Tak trochu.

HORA: A káva – chutnala vám? Dobrá? Panečku, tu umí vařit jenom moje sestra. A vidíte, kromě mne ještě nikdo jí tu kávu nepochválil.

STUDENT: Je velmi dobrá!

HORA: Už je pozdě!

STUDENT: A to snad proto, že se každý jistě víc na ty něžné ruce dívá...

HORA (vypukne smíchem): Něžné ruce! Lojzino!

STUDENT: Nu, vidíte, vy chválíte kávu, já hostitelku. Chválil už ji někdo před vámi?

HORA: Nechválil. Jenom pár se jich tak příjemně zašklebilo –

LOJZIČKA: Chcete ještě trochu té dobré kávy?

STUDENT: Děkuji. Myslím, že teď už mně váš pan bratr dá pardon a pustí mne. (Poskočí k oknu.)

HORA (ho chytne): Haló! Co to je? Oknem už nepolezete?

STUDENT: Nepolezu!

HORA: Dveřmi přijďte!

STUDENT: Děkuji! Smím?

HORA: Bez postranních myšlenek vždycky!

STUDENT: Odcházím vlastně s bžundou.

HORA: Cože? S bžundou? A já myslel, že jste našel dva velmi příjemné tvory na své pozemské dráze – neklaňte se, když si člověk lichotí! – a vy najednou „bžunda“. Co to je za rys ve vaší generaci?

STUDENT: Nepatřím ke generaci, jsem sám pro sebe.

HORA: To je mohutné slovo. Nuže – přijďte, až zase bude takový den, kdy je člověku smutno i veselo zároveň...

STUDENT (polosmutně): To jistě nebude zase brzo!

LOJZIČKA: Proč by nebylo?

STUDENT: Zmátl jsem se...

HORA (dá mu buchtu do zad): Žádnou komedii! Tady! (Ukazuje mu dveře.) Má úcta, pane doktore!

STUDENT: Má úcta, slečno! A nashledanou tedy!

LOJZIČKA (vesele): Nashledanou!

HORA (důvěrně): Poslouchejte, nepíšete verše?

STUDENT: Budu-li chtít, napíšu a budou jistě dobré! Střílím, šermuji, boxuji, studuji perštinu pro vlastní zálibu –

HORA: A já to všechno nedělám – pak se jistě shodnem'. Těšilo nás! (Volá za ním.) A přijďte zase! (Postaví se k oknu a hlasitě se chechtá.) Jářku, machometo jeden, aby vás jednou neshodili někde se schodů!

(V odpověď zazní jenom veselé studentovo: Má úcta, slečno! a nějaký pohvizdovaný kuplet.)

Výstup 7.

(HORA a LOJZIČKA.)

HORA: Co tomu říkáš?

LOJZIČKA: Divoch...

HORA: Jeho táta byl jistě muzikant nebo lékárník, to bývají tak obyčejně největší blázni na venkově – ale kluk má svůj ráz. (Zapaluje si dýmku.)

LOJZIČKA: A mně se líbil vůbec.

HORA: Tobě se líbí každý.

LOJZIČKA: To je stará lež. Žádné ženě nemůže se líbit každý. To ty bys byl pomalu ani z lásek nevycházel.

HORA: Nu, nu – (Prudce vybafuje.) Kluk mizerná! (Paroduje.) Šermuji, střílím, učím se dahomejsky pro vlastní zábavu, panečku, to bude mít Hradec akvisici! Jen aby mu to za dva roky nevyprchalo z kotrby a nezbyl tam než světový názor a darda. Já už takových znal!

LOJZIČKA (zatím uklízí).

HORA: Ale co to povídal o té uličce? To okno je opravdu moc dole, divil jsem se, že to v zimě víc netáhlo – pro fanfaróna jsou to najednou dveře. Mohl by se ještě jednou opovážit, kosti mu zpřerážím! – A pořád jenom jako pstruh ve vodě – po proudu, proti proudu, hop! a už je zase jinde...

LOJZIČKA: I ručičky pochválil!

HORA (paroduje): Takové hezké oči máte.

LOJZIČKA (najednou): A nemám?

HORA: Máš.

LOJZIČKA: Nos?

HORA: Méně hezký, ale pořád pěkný.

LOJZIČKA: Jmenuj, jmenuj – jenom zuby nejmenuj!

HORA: Hlavu máš trochu velikou –

LOJZIČKA: Paličatou...

HORA: Po mamince...

HORA: A nohy máš moc dlouhé, abys věděla.

LOJZIČKA: Proto's mne přesadil sem pod zem! A kdypak mi na novou bluzku koupíš? Už mi ji slibuješ dva měsíce a pořád nic. Seberu se ti a uteču –

HORA: Však ti bude honem někdo bluzky kupovat!

LOJZIČKA: Bude, nebude, budu-li chtít, bude!

HORA (rozmarně): Lojzino, cožpak už svého Pavlíka nemáš ráda? Modré s nebe ti snesu, až se tam dostanu... (Puká z dýmky.)

(Delší pauza.)

HORA (přechází pokojíčkem, bručí si, postojí u kuchyňky, kde Lojzička něco myje, pak se postaví k oknu, usmívá se, chechtá, pak najednou zvažní, zasměje se, vyklepe dýmku a postaví se šibalsky u dveří. Zvolna.): Ty – Lojzko!

LOJZIČKA: No?

HORA (se směje): To je přece zatracená věc!

LOJZIČKA: A co máš?

HORA: Nu, ten student –

LOJZIČKA: Je tu zas?

HORA: Ale kdež! Ale z hlavy mně to nejde. (Směje se.)

LOJZIČKA: Co se směješ?

HORA: Co bych se nesmál?

LOJZIČKA: Ty jsi ale protiva!

HORA: Prosím tě, jdi to udělat ještě jednou! (Směje se.) Já začínám věřit v zázraky!

LOJZIČKA: Ani mne nenapadlo! Zbláznil ses?

HORA: Zbláznil, nezbláznil – za legraci to vždycky stojí! Podívej se! Teď tam na konci jde zrovna jeden a s cylindrem – pane, toho bych si rozebral! Nu tak, jenom tak – trochu!

LOJZIČKA (dovádivě): Jenom tak trochu? (Mimovolně téměř postavila se k oknu, zajela si rukou do šíje pod vlasy, pousmála se...)

HORA (nadšeně): Hrome, ten chlap váhá!

LOJZIČKA (zděšeně): Jde sem!

HORA (udiveně a přece mrzutě): Nu – kam by jinam šel?

LOJZIČKA (plačtivě): To je tvoje věc!

HORA (otočí se ke dveřím vlevo): Tvoje, tvoje! Teď vylez z bryndy!

LOJZIČKA (ve dveřích kuchyně): Zavřu se! Spleteš mi hlavu, blázne, a pak utečeš! (Je slyšet otočení klíčem.)

HORA: Tohle se povedlo. (Odskočí vlevo a zavře za sebou.)

Výstup 8.

(PÁN s cylindrem.)

(Oknem je vidět nějakého pána v cylindru. Pán jde váhavě k oknu, pak přejde podél druhého okna, jako by hledal dveře. Nato se zastaví, obrátí se zády k oknu, jako by přemýšlel. Nato – je to zcela jednoduché – vskočí do pokoje...)

(Pěkná, veselá hra rozpaků – pán neví, kde je. Možná, že by strašně rád vyskočil zpět, ale to je horší než vskočit, neboť někdo mohl by po případě chytit pána za šos a ptát se ho, kam ráčí odcházet tak neobvyklou cestou... Zůstat v pokoji je chytřejší. Pán stojí uprostřed pokoje a svléká zmaten rukavičku... Nikde nikdo... Pán je velmi znepokojen, rozhlíží se, zase se přibližuje k oknu, ale zase uznává, že je chytřejší zůstat... Stojí... Vidí, že vyvedl něco, co nevyvedl snad nikdy v životě a co je tak hodně nějak hloupé a prapodivné... Najednou smekne cylindr a učiní dva tři kroky kupředu... Když se obrátí, setká se jeho pohled s pohledem Horovým.)

Výstup 9.

(HORA a předešlý.)

HORA: Račte hledat?

PÁN: Promiňte!

HORA (v rozpacích): Rádo se stalo!

PÁN: Prosím! (Delší pauza – oba muži měří se zpytavými pohledy.)

HORA: Promiňte!

PÁN: Promiňte!

HORA: Nemějte za zlé!

PÁN: Neračte –! (Dívají se znovu na sebe – Pausa.)

PÁN (zvolna): Bylo to –

HORA (s úsměvem): – vím –

PÁN: – to jest –

HORA: – směl-li bych – (Ukazuje polovičním pohybem na židli.)

PÁN: – snad právě naopak!

HORA (ve svrchovaných rozpacích): Prosím! (Dlouhá pauza, za níž pán opravdu si sedne.)

HORA (ještě ve větších rozpacích): Račte být jistě z venkova.

PÁN: Dle čeho tak račte soudit?

HORA: Na Pražáka jste ve všední den příliš elegantní.

PÁN: Jsem tu návštěvou.

HORA: Tedy račte být z venkova?

PÁN: Ano!

HORA: Obchodníkem?

PÁN (poněkud klidněji, ale ještě podezřívavě): To nikoliv!

HORA: Továrníkem!

PÁN: Také ne!

HORA: Pak tedy statkářem?

PÁN: Statkářem? (Pohodí trochu hlavou. Pánové znovu dívají se upřeně na sebe.)

HORA (v rozpacích): Úroda loni nebyla zlá.

PÁN (udiven): Nebyla.

HORA: I řepa byla prý lepší, než jindy.

PÁN: Cukrovary vydělaly.

HORA: Dobytek si letos na řízcích jistě pochutnal.

PÁN: Proč vás to zajímá?

HORA: Zajímá mne všechno z hospodářství.

PÁN: Jste asi z rolnické usedlosti?

HORA: Ano. (Pausa.)

PÁN: Řízky byly dobré.

HORA: Lisujete je?

PÁN (jaksi překvapen): Ovšem.

HORA: Za přídavku vápna?

PÁN (ještě více překvapen): Ovšem!

HORA: Pak důkladně našlapat po tenkých vrstvách a rozmíchat ve vodě čerstvé ssedlé mléko...?

PÁN (přímo udiven): Dělali jste to už u vás tak?

HORA: U nás to šlapávali, jak to šlapávali, a bylo toho škoda!

PÁN (zvědavě): A jak to, že se tolik o ty věci račte zajímat!

HORA: Proč bych se o ně nezajímal? A nepomrzly vám?

PÁN: Nepomrzly. Hnijí potom příliš rychle.

HORA: Ano, je to konečně s nimi, říkám, skoro jako s okurkami. A když si člověk pochutnává na dobré okurce, proč by si dobytek neměl pochutnat na dobrých řízcích? (Je v proudu.) Bude vám to snad připadat komické, ale proč by mně to mělo být lhostejné a proč by mne to nemohlo zajímat? Věříte-li, že kolikrát, než usnu, mám starost o to, mají-li krávy doma dost suché slámy pod sebou?

PÁN (se jaksi ironicky uklání).

HORA (v nových rozpacích): Snad taky račte pěstovat cukrovkové semeno?

PÁN: Bohužel, spekuloval jsem s jetelovým.

HORA: Však hodně platilo!

PÁN: Ale neudrželo se. (Náhle vstane a hledí Horovi přímo do očí.) Promiňte, člověk jako vy není jistě –

HORA: Promiňte, člověk jako vy...

(Pausa.)

PÁN (vážně): Dovolte, ctěný pane, ale nebudeme se tu přece bavit o vedlejších věcech.

HORA: Vysvobozujete mne z rozpaků.

PÁN: Dostal jsem se sem cestou, kudy se nikdy nechodí –

HORA: Víím o tom –

PÁN: Prosím vás za prominutí.

HORA: Nemám, co bych odpouštěl –

PÁN: Ona dáma –

HORA (volá): Lojzino! (S úsměvem.) Zabarikádovala se...

PÁN (zmaten si zase usedne... Delší pauza).

PÁN (znova povstane, skoro slavnostně): Vidím, že jste jistě řádný člověk, a jsem hotov vás i odprosit –

HORA (neméně slavnostně): Ujišťuji vás, že nemám, co bych odpouštěl, a že vina je spíše na naší straně. Šlo o napodobení jisté věci... (Usmívá se zmateně.)

PÁN (ovšem nechápe a zase usedne. Delší pauza. – Pak vstane, prostě.): Račte dovolit, ale snad bude nejlépe, odejdu-li...

HORA: Ale to zase snad by nebylo hezké od nás, když jsme vás sem skoro vlákali...

PÁN (je úplně udiven a zase usedne).

HORA (u kuchyňky): Lojzino, nedělej hlouposti! Cožpak já za to mohu?

PÁN (stísněně): Ale snad vaše paní –

HORA (u kuchyně): Otevři, povídám! Sama sis to nadrobila...

LOJZIČKA (z kuchyně): Neotevřu. Je už ten pán pryč?

PÁN (povstal): Nejsem, milostivá, ale přejete-li si...

HORA (vážně): Ale žert se musí vysvětlit!

PÁN (v rozpacích): Žert – jaký žert?

Výstup 10.

(LOJZIČKA a předešlí.)

LOJZIČKA (vyjde z kuchyně, opře se o zeď, zadívá se na pána, pak na bratra).

HORA (vážně i vesele): Nuže?

LOJZIČKA (polo vesele): Ale vždyť já nemám, co bych vysvětlovala – to víš přece dobře!

(Pausa.)

PÁN (dívá se na Lojzičku): Milostivá paní, každý ve svém životě vyvede někdy nějakou hloupost – a dnes – byl – takový – krásný – den –

HORA (s Lojzičkou se významně na sebe usmějí, pak postoupí Hora k pánovi, vezme mu z ruky cylindr, položí ho na stolek vlevo, prostě): To je moje sestra. Račte se posadit! (Stává se jaksí rozpustilým a poťouchlým.) Má sestra vaří výbornou kávu. Snad vám bude dobře chutnat. My si můžeme povídat o čemkoliv, a ona bude zase ráda, že může obsloužit vás jako před chvílí... (Udivený pohled pánův.) Prosím! Prosím! (K sobě skoro.) Čáry, máry fuk! (Obrátí se ke kuchyni, uzří jakýsi zmatený pohled Lojzičky.) Co? že už není zrovna teplá? (Pánovi.) Aspoň budete hezčí!

PÁN (se jaksí usmál, ale kaboní se, kaboní se zle).

HORA (se rovněž posadí): – a že jsem vás začal najednou bavit o hospodářství – byl jsem opravdu v rozpacích...

PÁN (zadívá se upřeně na něho): Ale mne to bavilo.

HORA: Jsem úředník, ale v tom – ležím celé dny.

PÁN (s úsměvem): Co je vám po moderním hospodářství?

HORA: Je to moje vášeň. Ale pěstovat jetel na semeno – nehraje to jistě ani podřadnou roli ve vývozu – za červený dávali u nás zatracené peníze!

PÁN (zadíval se na Lojzičku, neodpovídá).

HORA: Vidiš, Lojzino, taky venkovan. Cukr si vemte!

PÁN: Děkuji!

LOJZIČKA (jaksi dopálena): Prosím, odpusťte, že můj bratr je takový blázen.

PÁN: Ne, váš pan bratr mluví zcela rozumně!

LOJZIČKA: Ne, zde šlo o jinou věc.

HORA (rychle): O žádnou! Takové věci se nepovídají... (Velitelsky.) Račte! Když jste přijal naše pozvání...

PÁN (usedne, tentokrát definitivně. To se ví, že do konce aktu neví, na čem je, ale ví přece už aspoň, že Lojzina, hezké děvče, je sestrou pána, který se neobyčejně zajímá o hospodářství, a že to nejsou žádní zlí lidé. Proto se už sem tam rozhlédne zvolna po pokoji, zabrousí pohledem ke kuchyni a usmívá se, když Hora se rozohňuje. Pochybnosti tu ještě jsou, ale –).

HORA: Také skrojky se u nás zle nakládají. Bere se k tomu úplně čerstvý chrást, nebo pomoklý, a jak se to nahází na hromadu, tak se to nahází –

PÁN: Skrojky přece musí zavadnout...

HORA: Také jsem to vždycky říkal: naházet to do jámy na metr vysoko, počkat, až se to pořádně zahřeje, a teprve pak ušlapat.

PÁN: Do větších hromad zkrátka, aby se brzo zapařily.

HORA: Taky! A dělat vůbec skrojky větší...

PÁN: Někdy se těžko vypařují.

HORA: U nás tím krmí vepře, a jak jim to jde k duhu! I angličtí to žerou – radost se podívat –

PÁN: U nás tím krmí domkáři.

HORA: A škodilo to?

PÁN: Málo!

(Pausa.)

HORA (vstane, deklamuje skoro): A krmnou řepou jak se dají zkrmit! Se suchým jetelem nebo senem, na 100 kilo tak pět kilo řezanky nebo šrotu – to se ví, že se to musí spařit nebo vařit – vodu nevylévat! Nakonec ovšem se zase musí sem tam přidat otrub nebo třeba umláčeného jetelového listu – je kolikrát lepší než otruby – ale zase prach musí ven... (Zadívá se na pána.)

PÁN (se dívá na práh kuchyňky. S úsměvem): Ale že tak slečnu sestru odbýváte!

HORA: Ta by si k nám ani nesedla! A pak se hněvá!

PÁN: Proč?

HORA (mávně rukou): A tak –! (Podívají se s pánem na sebe a oba kupodivu se pěkně nehlučně zasmějí.)

LOJZIČKA (polo ve dveřích zadívala se do světničky).

HORA (pánovi): Chutnala vám?

PÁN (znalecky): Byla velmi dobrá.

HORA (se vesele rozchechtá): Po druhé! Lojzino, odnes cukr!

PÁN (se jaksi zakabonil, ale dívá se na Lojzičku, která nevrle, se zlostným pohledem na hosta, přistoupí ke stolu. Jak bere cukřenku, setká se její pohled s pánovým. Pán neví, co říci.): Byla opravdu velice dobrá! (Usměje se.)

LOJZIČKA (pohlazena tou chválou, usměje se také).

HORA (sklonil hlavu, v tichu ji náhle zvedne a zachytí oba úsměvy lidiček u stolu. Co to? Nic, pranic, a přece něco. Aspoň rozpaky jsou pryč).

VŠICHNI (náhle se vesele zasmějí, pán však brzo přestane).

Výstup 11.

(PILÁT a předešlí.)

(Dveře vlevo se otevřou, je slyšet zase veselé zaječení muziky odkudsi zdola.)

PILÁT (mezi dveřmi): Muzika se vrací! (Překvapen zírá na návštěvu u stolu.)

HORA: Muzika se vrací, ale kařičko je pryč!

LOJZIČKA (rozveselena dívá se na Piláta).

PÁN (mne si bradu).

(A opona jde dolů.)

DRUHÉ DĚJSTVÍ

(Týž pokojíček, totéž otevřené okno, ba i totéž slunce venku a nebýt všetečného pána na konci aktu, hráli by v něm i stejní lidé jako v prvním.)

Výstup 1.

(HORA a LOJZIČKA.)

(Když se vytáhne opona, není na scéně nikoho. Uličkou přejde kluk, který si hvízdá určitě poslední výrobek Prahy a venkova. Pak vběhne Hora a hned ke kuchyni.)

HORA: Lojzino, Lojzino! Že ještě nevíš, co se stalo? Pilát vyhrál terno!

LOJZIČKA: Cožpak on hraje?

HORA: Mne to samého překvapuje, ale povídala mi baba v průjezdě, že je to pravda.

LOJZIČKA: A to abych mu dneska dala větší kus bábovky!

HORA: Snad nám i s těma pár stovkama počká! (Škrabe se ve vlasech.) Tuhle jsem to počítal v noci, nevím, zda to příští měsíc seženu! A dlužen bych mu to nerad zůstal, aby neřekl... Lojzino, kdybychom my tak jednou vyhráli!

LOJZIČKA: My nevyhrajeme, uvidíš! Doma byla smůla odjakživa. Strýc vyhořel, teta se oběsila, dědeček pad' na vojně –

HORA: Vidiš, a snad právě proto mohli bychom vyhrát! Já bych koupil nějaký los!

LOJZIČKA: Peníze zbytečně vyhodíš!

HORA: Máš pravdu! Ale řekněme, že by člověk vyhrál jenom dva, tři – mizerné tři tisíce! (Šelmovsky.) Lojzino, aby sis takhle Piláta vzala!

LOJZIČKA (hadrem po něm): Jedeš!

HORA: Hloupý děda to není.

LOJZIČKA: Ale děda!

HORA: A co ty – mladšího jenom něco – ne? Však ti už není taky šestnáct!

LOJZIČKA: Dávno pryč – to vím! Ale ne zahodím se! A když nebude trochu k světu, starou pannou raději zůstanu a budu tě opatrovat. Však, můj milý, jdou na tebe, myslím, zlá léta. Včera to sebou cukalo celý večer a jenom ven do hospody! a budeš chodit a snad mi ani ráno domů nepřiđeš –

HORA: A to víš, smutno je někdy člověku... Té práce v úřadě je nějak po lidsku akorát a jenom otráví. Léta už jsem si neleh' opravdu unaven do postele, a já chtěl bych tam jednou padnout zedřen jak mezek! Jaký smysl má vlastně celá moje existence? Abych vydělal akcionářům o šest tisíc ročně víc? Děkuji! Já se nedivím, že lidé sedají po špeluňkách a žvaní, vždyť to všechno nemá žádný smysl! A tu štěstěna – podívej se! – strčí pár stovek do ruky, kdo toho nepotřebuje –

Výstup 2.

(PILÁT a předešlí.)

PILÁT (vejde do dveří, dopis v ruce): Že jsem tak smělý, měli dole psaní u domovníka, zapomněl jim to dát!

HORA (vesele): Psaní, psaní – ale kolik vyhráli? Celý dům už to ví!

LOJZIČKA: Však už měl strach bratr, že to všechno do rána bude pryč!

PILÁT: Do rána – však on mne zná líp!

HORA: A je to pravda, že nikdy nesázeli?

PILÁT: Jakživ! (Směje se.)

LOJZIČKA: A jenom proto měli štěstí!

PILÁT: A to nejspíš!

HORA: No kolik?

PILÁT: Deset!

LOJZIČKA: To už stojí za to!

HORA (skoro závistivě): Teď si koupějí jistě nás i s barákem?

PILÁT (šeptem): Nebyla by zahrada sama lepší?

HORA: Jen jestli jim to domácí prodá! Ale vede prý se mu špatně, vědí co? – vezmeme to spolu do ruky. Přidáme stovečku a dobře bude!

PILÁT: Ale jenom mezi náma!

HORA: To se ví! A teď mi řeknou, jak na ta numera přišli?

PILÁT: Však to jim právě chci povědět: Jak tu minule seděl ten pán (byl už tu od té doby?), na mou duši jsem mu záviděl. Jak do všeho dovedl dobře vpadnout v té jejich řeči a jak to měl dobře seštimováno v hlavě – jářku – povídám si – kdybych já jím takhle byl! Ale není peněz, peněz není a náhoda – u mne se nezastavila nikdy. A co vím? Pak se začali smát a já koukám na noviny a povídám: Losy. Losy! Koupím losy. Co bych nekoupil? Tu je adresa v novinách. Půjdu, koupím! Koupil jsem, vyhrál jsem. (Dívá se vítězoslavně kolem.)

HORA (mávně rukou): A my koukáme na insert a nekoupíme.

LOJZIČKA (šibalsky): Každý nemá tolik rozumu!

PILÁT: A vždyť já se tomu směju dneska už celý den! Komédie, komédie! Báby hned, abych vsadil ještě jednou, že budu mít štěstí – ani mi nenapadlo!

HORA: A to mají pravdu!

PILÁT: Zaplat' pánbůh a konec! Zde je psaní a neopomenou se stavit zas u mne! Domáci je liška a stovičkou ho neoblafneme!

LOJZIČKA (vesele): A musíte tu zahrádku mít honem?

PILÁT: Dvacet let chodil jsem kolem ní –! (Horovi.) Tady je psaní a přijdou! (Odejde.)

Výstup 3.

(HORA a LOJZIČKA.)

HORA (vezme psaní, roztrhne obálku): A já to dědovi přeju, jenom že nám mohlo štěstí taky nechat nějaký krejcar! (Čte dopis.) Co to je? (Obrátí se.) Zas už jsi zvědava? A to ten pán se omlouvá! (Čte.) „Konečně račte, prosím, vyřídít i slečně sestře, že ji také žádám za prominutí a aby mi odpustila...“ (Klaní se.) Prosím, prosím... „Rád na to vzpomínám: bylo to hezké a dopadlo to velmi dobře. A tak si vás dovoluje uctivě zdravít váš –“ – To se ví, jenom začáteční písmena! Tu máš, na, přečti si to tedy celé! Když se mu to líbilo, mohli bychom ta písmena pozvat zase na kávu, ale kam to poslat – na měsíc?

LOJZIČKA (najednou): A post scriptum na druhé straně zapomněls!

HORA: Proč píše jako ženská?

LOJZIČKA (čte): „Dovolil bych si vás někdy vyprovodit kousek z úřadu. V nejbližších dnech odjízďím z Prahy, ale rád bych si s vámi přece jenom ještě pohovořil.“

HORA: Ať přijde! To jsou nějaké orace! Dnes šel někdo za mnou, ale že by to byl on? (Zadívá se na Lojzičku.) Co to čteš už po třetí? To je pro mne psaní a ne pro tebe!

LOJZIČKA (mu dopis zlostně podá a odběhne do kuchyně).

HORA (si v prapodivných rozpacích mne bradu).

Výstup 4.

(KONÍČEK, MÍLA, HORA a LOJZIČKA.)

(Z uličky je slyšet jakousi hádku. Je to ovšem zase Koníček s Mílou, kteří se zase baví po svém. Je slyšet asi tyto věty: Ne, ne, ne, pořádný chlap nemá takové nápady nikdy! – A pořádná ženská teprva ne! Ta vždycky spíše čeká, než aby sama – A co já sama, co já sama? Prosila jsem se o něco, či co? Co já sama, co já sama? – Ale prosím tě –!)

KONÍČEK (u okna): Jste doma? Zaplat' pánbůh, nebo mne ta ženská dneska umučí!

HORA: Skoč oknem!

KONÍČEK (mávne rukou).

MÍLA (vejde): Taky jste dneska zase v takové náladě jako on? Čert ví, co mu přeletělo kolem nosu? Funí, nemluví, prská, nic mu není po chuti –

HORA: A „jasný paprsek“?

MÍLA: Budu funět taky a potrvá-li to ještě čtvrt hodiny, i prskat budu! (U kuchyňky.) Pozdrav pánbůh, Lojzičko! (Podávají si ruce.) Ještě že vás nikdo netrápí!

LOJZIČKA: Eh co, nechte je, bručouny!

KONÍČEK (na pohovce): A já si dneska nedám nic líbit a nic a nic, abys věděla! A proč bručím, taky ti nepovím a nepovím a nepovím! Proč my jenom sem do té zatracené uličky lezeme, ví samo nebe! Jak začne lézt do kopce, už ji to začne chytat. Já mluvím, ne ty! Jenom zatočíme za roh, už: Já a potom ještě jedna hraběnka, jsme nejnešťastnější tvorové pod sluncem. Ji trápí husarský poručík a ty mne! Sotva vyleze na první schod, už že ji bolí nohy, ale leze a leze. Na desátém ji už nebolí nohy, ale kam prý to zase jdeme? Lezu teda dolů, proč prý lezu dolů a nedělám-li to schválně? Však víš, že jdeme nahoru a ty schválně dolů! A já ti zase dolů tou ulicí nepůjdu! – Mám vzít kočárek nebo aeroplán, nebo co chceš?

MÍLA (tluče do taktu rukou do stolu, ale vesele): Aeroplán, aeroplán, aeroplán!

KONÍČEK (nějak vztekle): I kdybych ti ho pod okno postavil, ještě by nebylo dost!

MÍLA: To si myslím, poněvadž ty bys v něm jistě létat neuměl – a kdybys měl na aeroplán, na šoféra do něho bys zase neměl.

HORA (rozveselen): A to máte pravdu! On je chudák.

KONÍČEK Chudák, jaký chudák? Ale ona nedá pokoje a nedá, a kdybych jí pro šaty do Paříže napsal!

MÍLA (u něho): Však právě proto, že bys jenom napsal a nic jiného!

KONÍČEK (dopálen): Prosím tě, nechej už si to! Já to přece tady Horovi vykládat nebudu!

MÍLA (taky poněkud dopálena): Co mu nebudeš vykládat?

KONÍČEK: Co vím a co nepovím! (Horovi.) Ale to mi věř, na mou duši, jak přijde sem nahoru, z anděla je čert –

HORA: Inu, nehodíte se k sobě! (Žertovně.) Já už jsem vám to dávno říkal, že jste se zmátla v adrese! Proč jste si nevybrala mne? Mně byste aspoň dlouho tyhle legrácky nedělala! A to jo, to jo – to vám říkám zcela otevřeně! Proč se vláčíte zrovna, však jsem vám to říkal už minule, s takovou mužskou punčochou? Najděte si někoho jiného, a když to nemohu být já – hola (Tajemně)... tady se vám dějí věci! Vidíte tamhle ten kus novin na stole? Leží tam pod lampou! Co je na něm? Nic, docela nic. Jeden člověk na to nic vsadil a vyhrál deset tisíc – (Koníčkoví.) Co se směješ, když je to pravda? Deset tisíc to ovšem nebylo, jenom čtyři sta, ale – přišel bys ty na to? A s tím jiným chlapem – Koníčkovno...? (Vezme ji kolem pasu.) – Vidíte to okno? Nic na něm není, docela nic, ale zkuste to, zkuste to! Postavte se trochu k němu, dejte si ruku za hlavu a trochu se usmějte! Zrovna teď tam jde zase chlap, honem, Koníčkovno, je to trochu zázrak – honem! Povídám vám, je to zázračné okno!

MÍLA (se podívá na Koníčka, na Horu, na Lojzičku, která se nějak zaškaredila – ale už stojí u okna a opakuje experiment... Chvilí... Nato se ozve pivní bas z ulice: Co koukáš, babo?).

HORA (vybuchne ve smích).

KONÍČEK: Ten ti dal!

MÍLA: Co to má znamenat?

HORA: Kouzlo se nepovedlo – hahahaha!

KONÍČEK (kupodivu dnes nebojácný): Slyšelas to, slyšela? Tam ho máš, rozeběhni se za ním, snad ti ještě něco poví, co já ti jakživ neřeknu, ačkoliv – (Zarazí se.)

MÍLA: – ačkoliv –?

KONÍČEK: – ačkoliv – (Mávne rukou.) – jsem více než bodrý člověk, ale ty to nevidíš – Dnes od oběda mne zase trápíš samým vykládáním, kdy už se vezmeme, jako bych já za to mohl, že to zrovna dneska nejde, a to prý bestie se musí krotit a koště na ni –

MÍLA: – a taky ano! –

LOJZIČKA: Však to tak nikdo nemyslí, a když –!

HORA: Koníčku, nedej se!

KONÍČEK (zoufale): A já ji mám rád – babu... (Mávne rukou a najednou, než se kdo nadá, vyskočí oknem a ten tam...)

Výstup 5.

(Předešli bez Koníčka.)

MÍLA (za ním): Jardo! (Usedne na židli a vztekle pláče.) A já nepůjdu za ním a nepůjdu! To já znám, to já znám: zase chce, abych ho odprosila nebo aspoň dělala, jako bych byla já spáchala kdož ví co, ale na tyhle romány já si nepotrpím! Když mne máš rád, ať víš, kdo jsem, a já, kdo jsi ty! A vy – (Horovi.) – vy se svým oknem –!

HORA: Víím, proč nefungovalo? Snad jsme mu minule nezaplatili! (Směje se.)

LOJZIČKA: Co se směješ?

MÍLA: Tu je máte, jenom nic vážně! A takoví jsou všichni!

HORA: Odkud to víte? Už jste jich měla tolik?

LOJZIČKA: A co je tobě po tom?

HORA: A co tobě?

LOJZIČKA: Při nejmenším nevypadáš teď chytře a nejlíp bylo by, kdyby ses ztratil!

HORA (udiveně): Lojzino!?! Co to má znamenat?

LOJZIČKA: Běž za ním!

HORA (vesele): Já? Raději na kraj světa ho odvedu! Aspoň tabák si koupím! (Odeběhne dveřmi vlevo, pak se postaví k oknu v uličce a hlasitě se chechtá...)

LOJZIČKA (u Koníčkovny – ironicky do uličky): To ti sluší! (Koníčkovně.) A nechte je! Co se budete trápit!

Výstup 6.

(MÍLA a LOJZIČKA.)

MÍLA: Ale když on mne týral celé odpoledne!

LOJZIČKA: A on zas to říká o vás!

MÍLA: Snad v úřadě dostal po nose, ale cožpak zato mohu já? Je teď v posledních dnech takový divný a nevím, proč. Večer si najednou lehl na pohovku a že prý: oškrabuj mi paty! Lehtej chodidla!

LOJZIČKA (vybuchne ve smích): Kde to čet'?

MÍLA: V nějakém románě. Staví se dokonale pitomým a říká, že Turci jsou nejrozumnější národ na světě a proč, sám neví. (Najednou vstane, energicky.) E – co! Daleko nedoletí! A

vezmu si ho na paškál a musíme si to vyložit! Od zá-kla-du, od základu! Slečno, slečno! Já vždycky o nich raději přeháním, ale i toho přehánění o nich je málo –

LOJZIČKA: S bratrem já už se vypořádám, o to se nestarejte!

MÍLA: Ještě aby ho opravdu chyt'! Ti by si toho nahučeli plné uši! Chytnu ho já a –: Mluv pravdu! Mluv pravdu! Zbabělče! Cos to povídal, že mne máš rád, co? (Za řeči už vyběhne dveřmi, venku u okna.) Sbohem!

LOJZIČKA (polo vážně, polo s úsměvem): Šťastné pořízení!

Výstup 7.

(STUDENT a LOJZIČKA, později PÁN.)

LOJZIČKA (přinese si prkno, prádlo a kropí u okna. Venku se zastaví nějaký člověk a najednou nakoukne dovnitř).

STUDENT: Pozdrav pánbůh! Pan bratr není doma?

LOJZIČKA: Pěkně vítáme! Teď zrovna odešel! Nepůjdete dál?

STUDENT: Nechce se mi. Máte se?

LOJZIČKA: Velmi dobře.

STUDENT: I já. A kam šel pan bratr?

LOJZIČKA: Pana Koníčka honit. Pohádal se se slečnou.

STUDENT: Oč?

LOJZIČKA: O ženskou otázku.

STUDENT: Tu luštil už můj tatínek před 25 lety, a myslím, že dobře. Aspoň maminka si nikdy nestěžovala. Byla to moudrá paní.

LOJZIČKA: Jste po ní?

STUDENT: Spíš po tatínkovi.

LOJZIČKA: Pak to asi s tou ženskou otázkou dopadalo ledajak!

STUDENT: Soudíte podle mne? (Rozesměje se.) Když mně bylo 14 let, už jsme se o té otázce usnesli asi na 33 resolucích – haha! – to bývaly sjezdy a debaty! Smím si sednout?

LOJZIČKA: Podám vám židli?

STUDENT: Děkuji, je tu docela pěkný kámen. (Usedne u okna.) Poslouchejte, čtete vy knihy?

LOJZIČKA: Proč bych nečetla?

STUDENT: A co teď čtete?

LOJZIČKA: Balzaca.

STUDENT (s komickým úžasem): A panebože, to teda mohu s vámi mluvit jako se sobě rovným?

LOJZIČKA: Buďte tak laskav! (Oba se smějí.)

STUDENT (po pause): Víte, vlastně je to komické, ale je to pravda. Když si tak teď vzpomenu, jak jsem tuhle vskočil k vám rovnýma nohama, věřte, na mou duši – i ve spaní nějak jsem se styděl. A že vám to teď povídám! Jakživ jsem to ještě neudělal, pan bratr mně to nechtěl věřit, ale je to pravda, a vidíte – dnes mně je zrovna zase tak.

LOJZIČKA: Ale nevskočíte?

STUDENT: Kdož ví? To má tahle ulička na svědomí. Ale ano, když se tak na ni dívám, na mou duši – jenom ona to má na svědomí. Tam dole jde člověk vřavou a mezi lidmi, ale tu najednou všechno se to ztratí, s obou stran bílá zeď, nahoře modré nebe a tu kdesi na dosah ruky něco pěkného – zpropadená ulička! Jenom arciosel by nevskočil! A jak se to tu pěkně sedí! Sluníčko hřeje – nestříkat na člověka! (Rozesměje se.) Poslouchejte, smím vám něco

zahrát? (Než se Lojzička vzpamatuje, vyňal student foukací harmoniku a zahrál poslední odrhovačku.)

LOJZIČKA (vesele): Ale vy jste divoch!

STUDENT: Jaký divoch? Chcete vážnou? (Hraje „Horo, horo, vysoká jsi“ – a přerušuje se.) – abych se styděl? – vidíte, já i doma – před zrcadlem – vadne, vadne – (Opakuje si poslední veršičky.) – prosím, medik s harmonikou – co je na tom?

LOJZIČKA: Vy jste ale veselé kvítí!

STUDENT: Veselé kvítí – zní to tak divně. Já bych spíše myslel, že je v tom i kus filosofie. Vidíte, já se odvážil a hopl k vám, dnes jsem se odvážil a sedím tu u okna jako nějaký zamilovaný tovaryš. A mně je dobře – proč bych teda neseděl? A ta ulička k tomu, ani šváb tudy nepřejde! (Zase začne hrát, pak najednou přestane.)

LOJZIČKA (po chvílce): Co je vám?

STUDENT: A vy máte snad pravdu: jsem snad nějaký blázen, divoch a veselé kvítí, ale to jenom proto, že se mi po tom všem hrozně stýská. Podívejte se, my dva jsme teď jistě po svém šťastni a milion sedm set tisíc lidí dneska mohlo by být taky šťastno, jenom kdyby měli kuráž! A na maličkostech to kolikrát záleží! Člověk se nají nějak „na křivo“ a už celý den se na nic nezmůže. Zapomene si doma pořádně zapnout vestu a v pravý okamžik vesta ho zradí. A pak hlavně okolí, okolí – kdejaký ťulpas prý diktuje člověku slušnost a čert ví co ještě! Ale tady toho všeho není. Tam dole je toho na centy. Kuráž – kuráž do všeho – jak by s tím byli lidé šťastni! (Zase si zahraje kousek na harmonice.) Jak se jmenuje vaše ulička? Že nemá jména? Měli bychom ji tedy okřtít. Ulička štěstí – ne, to je hloupé – ulička kuráže – ale ne, to je můj program – ulička odvahy, hrome, to nezní špatně, co tomu říkáte?

LOJZIČKA: Zahrejte ještě jednou tu veselou!

STUDENT (jako by ji neslyšel): Kuráž! Dnes jsme řezali chlapa, utopil se včera. Atlet, čert ví, co ho sebralo. A ani holka prý to nebyla. Srdce měl jako zvon vyklenuté a silné, mozek jedna radost a páteř jako kládu a kde nic tu nic – kuráže nebylo – div jsem nad ním neplakal. (Po pause najednou, rozmarně.) A co já – skočil jsem tu do pokoje jenom já?

LOJZIČKA (po chvílce): Ba ne!

STUDENT (vyjeveně, zvědavě): Ještě někdo? A ten den?

LOJZIČKA: Ano...

STUDENT: Pak to byl nějaký báječný den! To jistě někde někdo vynašel i nový prach! Povídejte! Povídejte! Je veliký, malý? Čím je? Hezký co – hezký je?

LOJZIČKA (zdráhavě): To zrovna není...

STUDENT: To zrovna tedy je! Vysoký – co?

LOJZIČKA: Dost –

STUDENT: Co se smějete? Měl moderní kravatu na sobě, fintidlo nějaké – ne?

LOJZIČKA: Cylindr...

STUDENT: A s cylindrem hop' dovnitř? (Chechtá se.) Dovolte, to je nějaký velmi vážný případ. A safra, safra – snad jste mu taky nedali kafe?

LOJZIČKA: Dali jsme vám, proč bychom nedali taky jemu?

STUDENT: To je pravda! To je pravda! Ale – že i on hopl tak najednou dovnitř?

LOJZIČKA: Prosím vás, vaše ulička odvahy!

STUDENT: O ne, to bude něco jiného! (Vyskočí a začne hrát a tancovat.) Ale víte, že mám z toho strašnou radost? Herrgott, kdyby tak ten můj chlap, co jsme ho ráno řezali, byl to tak včera udělal!! A čím je, čím je?

LOJZIČKA: Bavili se s bratrem o hospodářství.

STUDENT: Sedlák, nějaký statkář – a taky bude k vám chodit? Co? Červenáte se? Slečno, div že nekřiknu: ženská! Taky bude k vám chodit? Ale to mně ho musíte ukázat! A tohle je historie! Skočím k vám, dáte mi hubičku?

LOJZIČKA (resolutně): Aa! To zase ne!

STUDENT (podívá se na ni, zasměje se).

LOJZIČKA (podívá se na něho, oba se smějí).

STUDENT: To má člověk z toho, když bydlí až u nebe! Safra! Půl páté. Musím ještě jít ke kamarádovi, než mi uteče. Ale za okamžik, za okamžik jsem tu! A vůbec já se u vás abonuju na večere, co – že to nejde? Počkat, tady leze zase jeden ulicí! Víte – co? Až sem přijde, já si najednou sednu k oknu a spustím na harmoniku. Uvidíte, jak vyvalí oči! Lidé jsou strašně – důležitá sběř. (A skutečně: student najednou usedne k oknu a spustí... Nějaký pán se zastaví a hledí na studenta i do okna. Je to t. zv. fešák v měkkém klobouku.)

STUDENT (vesele): Má úcta!

PÁN (rovněž vesele): Má úcta! (Přejde.)

STUDENT (nakloní rozčuchanou hlavu do okna a chechtá se): Viděla jste ho? Div že mne nesněd' úžasem! Inu – člověk! Ale za okamžik jsem tu! (Rychle odběhne.)

LOJZIČKA: Divochu! (Sebere prkno a odejde s prádlem do světnice.)

Výstup 8.

(PÁN s měkkým kloboukem a LOJZIČKA.)

(Delší pauza – a zase: najednou se u okna objeví nějaký stín a než se kdo [v hledišti] naděje, vskočí do pokoje pán s měkkým kloboukem. Rozhlédne se a opatrně a tiše krade se ke dveřím kuchyňky...)

LOJZIČKA (vyjde pozpátku, svinuje kus prádla, prohlíží ho, když tu náhle –).

PÁN (obejme Lojzičku kolem pasu, lichotně): Kočičko!

LOJZIČKA (uleknutím pustila prádlo z ruky).

PÁN (neobyčejně lichotně): Nu, jakpak se máme, co? Ale šla! Pusu!

LOJZIČKA (resolutně): Pust'te mne, nebo bude zle! (Chce se mu vytrhnout.)

PÁN: Oho! (Svírá ji pevněji.)

LOJZIČKA: Pust'te mne!

PÁN: Až na svatého Dyndy anebo jindy!

LOJZIČKA: Hned mne pust'te!

PÁN: Musím, děťátko?

LOJZIČKA: Žádné děťátko – a pustit!

PÁN: Nepustím!

LOJZIČKA: Budu křičet!

PÁN: Křičte! Nikdo vás neslyší. Miláček teď odeběhl.

LOJZIČKA: Jste drzý člověk!

PÁN: To mně řeklo už moc ženských.

LOJZIČKA: Jste – drzý člověk! Koho si myslíte – máte – ve svých drápech?

PÁN: Něco pěkného...

LOJZIČKA: Pomoc! Pomoc! Pomoc!!!

PÁN (rázem ji pustí): Co děláte takový rámus?

LOJZIČKA (oddychne si): Aha, lekl jste se! Kady jste sem přišel, tudy odejděte!

PÁN: A to ne!

LOJZIČKA: Povídám, že tamhle jsou dveře!

PÁN: To také vidím, ale nechce se mi! (Sedne si na židli.)

LOJZIČKA (úžasem opřela se o zeď).

PÁN (polo sarkasticky, polo zvědavě): Kdopak to byl u okna, co vám hrál na harmoniku, co?

LOJZIČKA: Kdo to byl, do toho vám pranic není! (V úzkosti.) Zavolám bratra –!

PÁN: Vždyť žádného nemáte! Mne neoklamete! Ani muže nemáte, leda v úřadě – a ten u okna nebyl přece váš muž!

LOJZIČKA: Neodejdete?

PÁN: Proč se na mne zlobíte?

LOJZIČKA: Prosím vás, abyste odešel.

PÁN: Až mně povíte, kdo to byl u okna!

LOJZIČKA: Můj, můj příbuzný!

PÁN (rozchechtá se): Dědeček –?

LOJZIČKA (hned): Vnuk! Vlezl jste sem oknem jako zloděj –

PÁN: Ovšem –!

LOJZIČKA: Zavolám strážníka!

PÁN: Ten je daleko! A kdybyste ho i zavolala, co bych se bál? Vždyť ten pán, který seděl u okna, choval se vlastně k vám jako já teď a já vám přece neřekl pranic špatného. Líbíte se mi!

LOJZIČKA: Děkuji za poklony, ale nemám pro ně času.

PÁN: A já zase ano! Jste opravdu velice hezká.

LOJZIČKA: Uvidíte: přijde bratr, chytne vás za uši a vyhodí vás!

PÁN: To by mne skoro bavilo. Ale vždyť vy přece – říkám vám to po druhé – bratra nemáte, nanejvýš muže v úradě, a to je výborná věc! Toho hošíčka u okna vždycky vyhodím ze sedla –

LOJZIČKA (dopálena): Kupodivu!

PÁN (jde k ní): Ano, má láska, ano! Jistě!

LOJZIČKA: Nedotýkejte se mne, budu křičet! Po ulici někdo jde!

PÁN: To jistě nejde! (Jde blíž a blíže k ní.) Jste opravdu velice hezká a v okně vám to tolik slušelo... Proč se mne bojíte, proč se mne lekáte? Nejsem tak zlý, jak vypadám –

LOJZIČKA: Ale teď jde jistě někdo po ulici! Pomoc!

PÁN (obejme ji): Miláčku! (Chce ji políbit.) Proč – tak – křičíš?

Výstup 9.

(PÁN s cylindrem a předešlí.)

(A zase než se kdo [z obecnstva] naděje, vskočí dovnitř, jak se to v takovýchhle případech stává i v krásných románech, už pro potěchu našich babiček psaných, pán s cylindrem, kterého budeme nyní raději jmenovat pánem č. 1, chytí pána s měkkým kloboukem, kterého okřtíme nyní na pána č. 2, za límec a odhodí ho ke stěně na pohovku, načež rozpřede se tento nejvyšší kulturní dialog.)

PÁN č. 1: Pane!

PÁN č. 2: Pane!

LOJZIČKA: Pane! (K č. 1.) Pane, ochraňte mne, tento pán –

PÁN č. 1: Pane, jak jste se sem dostal?

PÁN č. 2: A kdo jste vy?

PÁN č. 1: Kdo jste vy? Ptám se vás, kudy jste se sem dostal?

PÁN č. 2: Kudy i vy!

PÁN č. 1: To je krásné od vás! (Podivným hlasem.) Slečno??

LOJZIČKA: Tento pán –

PÁN č. 2: Vy lezete oknem, já lezu oknem, co je na tom?

PÁN č. 1 (zuřivě): Ale já nelezu oknem!

PÁN č. 2: Teď jste jím lezl!

PÁN č. 1: Ale nelezu jím – každý den!

PÁN č. 2: A já taky!

PÁN č. 1: Pane, co jste chtěl u této dámy?

PÁN č. 2: Pane, jakým právem se na to ptáte?

PÁN č. 1: Do toho vám pranic není!

PÁN č. 2: Jste jejím mužem?

PÁN č. 1: Nejsm.

PÁN č. 2: Jste jejím bratrem?

PÁN č. 1: Nejsm!

PÁN č. 2: Hahaha! Pak jste tedy čímkoliv, jako byl jím i pán u okna!

PÁN č. 1: Jaký pán u okna?

PÁN č. 2: Neznáte ho? Já taky ne!

PÁN č. 1: Slečno???

PÁN č. 2 (usedne si klidně na židli).

PÁN č. 1: Pane, na této židli nemáte zrovna právo sedět!

PÁN č. 2: Sedněte si také, budeme vyrovnáni!

PÁN č. 1: Pane, uznáte přece, že se nechováte náležitým způsobem!

PÁN č. 2: To neuznám. Proč mně to říkáte vy?

PÁN č. 1: Mám k tomu jisté právo.

PÁN č. 2: Jisté právo? Co je to? Jakživ jsem o tom neslyšel.

PÁN č. 1: Vyhodím-li vás –?

PÁN č. 2: Pokuste se o to!

PÁN č. 1 (obrábí se k Lojzické): Slečno??? Ostatně (K pánovi č. 2.) – co jste to mluvil o pánovi u okna?

PÁN č. 2: Vždyť jsem ho viděl na vlastní oči.

LOJZIČKA (tiše): Ano – student tam byl...

PÁN č. 1: Jaký student?

PÁN č. 2: – seděl tam a vykládal si tady –

PÁN č. 1 (důrazně): – se sleč-nou!

PÁN č. 2: Se slečnou... (K Lojzičce.) Tedy nemáte muže v úřadě?

PÁN č. 1: Jakého muže v úřadě?

PÁN č. 2: Pak to tedy přece jen s bratrem bude pravda!

PÁN č. 1: Jaká pravda?

PÁN č. 2 (k č. 1): Dovolte!

PÁN č. 1: Nic nedovolím!

PÁN č. 2: Vždyť si to můžeme povědít spolu docela klidně. Vidím, že nejste ani příbuzným této dívky jako pán u okna –

PÁN č. 1: – jaký příbuzný? Pane, seberte se a jděte raději! Vidíte, že jste tu zbytečný!

PÁN č. 2: A proč by? Baví mne nyní ta historie.

PÁN č. 1: Slečno, vy jste tu sama. Nakažte tomu pánovi, aby šel odtud.

LOJZIČKA: Pane, prosím vás –!

PÁN č. 2 (k č. 1): Ale dovolte, jakým právem?

PÁN č. 1 (divoce, až to překvapuje): Půjdete nebo ne?

PÁN č. 2 (couvá zbaběle, pak si však přece dodá myslí a kuráže): A nepůjdu!

PÁN č. 1 (hrozivě): Že nepůjdete? Ani když vás prosí dáma? Pane, kam jste to chodil, že si troufáte na takovou věc? Povídám: dáma! Dá-ma! A jste-li jenom trochu slušný chlap, pochopíte situaci –

Výstup 10.

(HORA, STUDENT a předešlí.)

(Vtom jako na povel vskočí dovnitř Hora a student, a to se rozumí oknem, a pět lidí je ve světnici. Jeden hledí na druhého, nejvíc student na oba pány –)

PÁN č. 2 (se obdivuhodně vzpamatuje nejdřív, zasměje se nervosním jakýmsi smíchem): – jak ji teď mám pochopit, pane?

(Dlouhá pauza.)

PÁN č. 1 (Horovi): Račte dovolit: tento pán...

PÁN č. 2 (k č. 1): Račte dovolit, kdo je ten pán?

PÁN č. 1: Její bratr, pane!

HORA (k č. 1): A kdo je tento pán? (Na č. 2.)

PÁN č. 1: Nevím, promiňte, ale tento pán (Podívá se na studenta.) – byl byste tak laskav a představil se?

HORA: To je známý – student, ale co je s tímto pánem?

PÁN č. 1: Šel jsem uličkou, když odtud zaslechl jsem volání o pomoc. Rozumí se, že jsem ihned sem vskočil...

LOJZIČKA (se vzteklým přímo pohybem ztratí se do kuchyně).

Výstup 11.

(HORA, STUDENT, PÁN č. 1 a PÁN č. 2.)

HORA (zuřivě na pána č. 2): Pane, omluvte se!

PÁN č. 2 (vidí, že je opravdu nějak ztracen a že mu nepomůže, než kapitulovat nebo být neskonale drzý): Neměl jsem té cti vás znát!

HORA: Nemám také dosud tu „čest“ vás znát!

PÁN č. 2: Pánové se mně také nepředstavili!

PÁN č. 1: A nepředstaví!

PÁN č. 2: Pak jsme si rovni!

STUDENT: Jak to?

HORA (k č. 2): Vysvětlete, co jste tu chtěl!

PÁN č. 2 (dívá se na studenta): A vysvětlíte vy mně, co tenhle pán dělal vlastně u okna!

PÁN č. 1: Co jste tam dělal?

STUDENT: Co jsem chtěl!

HORA (k č. 2): Nic zlého to jistě nebylo!

PÁN č. 2: A já co dělal zlého?

HORA: Vnikl jste sem –

PÁN č. 1: A nemátl jsem se jistě: dotíral jste na onu dámu!

PÁN č. 2: A měl jsem možná dovolení k tomu.

PÁN č. 1: Kdo vám je dal?

HORA: Zdá se, že oplýváte jedinou ctností, a tou je drzost.

PÁN č. 1 (studentovi): Vaše záležitost také není vysvětlena!

STUDENT: Ani vaše!

PÁN č. 1: Jsem kdo jsem, rozumíte?

STUDENT: I já jsem, kdo jsem a křičet je na mne pozdě!

PÁN č. 1: I na mne!

PÁN č. 2 (k č. 1): Nuže, pokračujte ve svých žalobách, ctěný pane!

PÁN č. 1 (Horovi): Promiňte, ale skočil jsem sem zase oknem!

PÁN č. 2: Ti páni také! Zdá se, že tu celý svět leze oknem. Což tento byt nemá dveří?

HORA (chytne pána č. 2 za límec): Má – a budu-li chtít, poletíte jimi jako andělíček!

PÁN č. 2 (v úzkých): Vy aspoň měl byste k tomu právo, ale ostatní pánové ne!

PÁN č. 1: Myslím, že bych měl také trochu práva k tomu, neboť jsem vás zde přistihl, když jste se nechoval, jak se sluší!

PÁN č. 2: Všichni se nechovali, jak se sluší!

STUDENT: Sedl jsem si u okna, je snad to neslušné chování?

PÁN č. 2: Proč jste mne zdravil tak ironicky?

STUDENT: Zdravil jsem vás vesele!

PÁN č. 2: Proč jste to vůbec dělal?

PÁN č. 1 (studentovi): Ale dovolte, to bylo divné chování před oknem!

STUDENT: Bavil jsem se se slečnou, nechtělo se mi sem –

PÁN č. 1: Děláte to snad častěji?

HORA (krátce): Pardon!

PÁN č. 1 (měří Horu zpytavým pohledem).

PÁN č. 2 (za ním ostatní najednou): Nuže?

(Pausa.)

PÁN č. 2: Račte dovolit!

HORA (pokyne studentovi a pánu č. 1 na židli): Prosím!

PÁN č. 1 a STUDENT (usednou a dívají se na sebe).

HORA (chytne č. 2 za knoflík): Smím prosit o vaši historii?

PÁN č. 2: Je krátká, můj pane. Šel jsem odpoledne touto ulicí. Bylo tak pěkně – prosím?
(Zachytil úsměv u všech.)

HORA (se ukloní): Prosím!

PÁN č. 2: U okna stál pán a mluvil s někým zde uvnitř. Díval jsem se, vidím, že pán a slečna se (Pomlka.) baví (Pán č. 1 se podívá ostře na studenta.), ale bylo to trochu – divné... neboť pán u okna vyndal náhle foukací harmoniku a počal hrát a to promiňte, přece...

PÁN č. 1 (podívá se znova na studenta).

STUDENT (plácne se po stehně).

HORA: To jsou hradecké manýry, pokračujte!

PÁN č. 2: Divné, velmi divné manýry! Prosím, jsou dveře do kuchyňky opravdu zavřeny?

PÁN č. 1: Nepotřebuji se tam ani dívat. Jistě jsou!

PÁN č. 2: – pán u okna smekl, ironicky pozdravil a ten tam... (Pološeptem.) Promiňte, ale mám-li být upřímný, je třeba, abyste mne pustil. Hm – ano? To byla přece nápadná situace!

STUDENT: Dem Reinen ist alles rein!²

PÁN č. 2: Nemyslel bych, že vy jste každý den čistý jako panenka! Myslím, myslím (K č. 1.), že tyto chvíle má každý z nás!

PÁN č. 1: Pane, zakazuji vám mluvit o „těchto“ chvílích!

PÁN č. 2: Byl jsem vyzván, abych mluvil, vypravuju –

PÁN č. 1: Nejsem však zrovna ochoten poslouchat vaše poznámky k faktu, který je náramně prostý: vlezl jste za dámou do bytu –

PÁN č. 2: Ano –

PÁN č. 1 (prudce): Jde o dá-mu –

PÁN č. 2: Slyším to už po třetí. Promiňte!

PÁN č. 1: Pane: promiňte a dovolte! (Všichni chtějí mluvit najednou.)

² Čistému všechno čisté.

PÁN č. 1 (vstane a přistoupí k Horovi).

PÁN č. 2: (mimovolně si usedne).

PÁN č. 1 (Horovi): Promiňte...

HORA (kolébá se v bocích).

PÁN č. 2 (podrážděně): Stát se podobná příhoda mé sestře –!

HORA (polo ironicky): Mám smysl pro spravedlnost. Před třemi dny... (Zadívá se na pána, ale žádný tragický pohled!)

PÁN č. 1 (dopálen): U čerta! To byla jiná historie!

HORA: Myslím, že skoro na puntík stejná!

PÁN č. 2 (honem): Stalo se to tedy už několikrát?

HORA (vztekle): Co je vám po tom? (Ukáže na studenta.) I ten tam už – ale v tom je přece jen ohromný rozdíl!

PÁN č. 2 (summum drzosti): Myslím, že ne!

STUDENT: A já myslím, že ten pán (č. 2) má pravdu!

PÁN č. 1: A já myslím, že ten pán nemá pravdu a (Horovi.) neujmete-li se ihned své sestry –
ujmu se jí já!

HORA: Právem?

PÁN č. 1: Právem čehokoliv!

STUDENT (náhle): Držím s vámi!

PÁN č. 1: Vysvětlete dříve své chování!

STUDENT: Bylo tak pěkně... (Všichni se usmějí.)

PÁN č. 1 (už krotčeji, za ním ostatní): Nuže?

(Pausa.)

STUDENT (pokročí náhle k pánovi č. 1, jaksi slavnostně): Vidím, že (S úsměvem.) jste kým
jste a já už dnes o vás slyšel... (Podává mu ruku.)

PÁN č. 1 (sebou škubne).

STUDENT: Jde tu o pouhé – jak to nazvat? – nesmyslné kousky všech nás a já nemohu než vás ujistit, že můj kousek –

HORA (rychle): byl, jaký byl – Mně se omlouvat nemusíte! (Odstrčí studenta.)

STUDENT (ukazuje na pána č. 1): Ale tomuto pánovi –

PÁN č. 2: A jak to – prosím?

STUDENT: Jak to? Vidím dále než přes špičku nosu, ctěný pane – a kromě toho se mně tento pán (č. 1) najednou líbí –

PÁN č. 1: Nerozumím žertům –

STUDENT: Nežertuji –

PÁN č. 2 (k č. 1): Mám se vám omluvit i já? (Pokrčí rameny.) Jsme všichni lidé křehcí... Nuže... (Ticho...)

(Pausa.)

HORA (s poťouchlým výrazem): Nuže? Já vás rozsuzovat nebudu! Myslím, že rozumné slovo patří domácí paní. (Usmívá se vesele.) Pánové, jakým právem jste tu všichni? Což

nezasluhujete všichni vyhazov? Ještě nedávno neznal jsem tváře jediného z vás a teď mi házíte kolem uší právy, sympatiemi, čert vás seber! (Studentovi.) Vás jsme konečně pozvali, je neodpuštělné, že jste zase přišel oknem, ale konečně přišel jste tak se mnou – (Pánovi č. 1.) vy nebyl jste sice minule pozván, ale váš dopis a naše chování minule...

PÁN č. 1 (zmateně): Šel jsem dnes náhodou uličkou...

HORA (ukazuje na č. 2): Co říkáte tomuto pánovi, studente?

STUDENT: Já bych ho ke stolu nepozval!

PÁN č. 2: A proč, smím-li se ptát?

STUDENT (přimhouří oči): Máte příliš mnoho podnikavosti v sobě, pane!

PÁN č. 2: Máme jí, myslím, všichni dost!

HORA: Ale neprojevujeme ji tak bouřlivě! Konečně, máte pravdu, studente! Zvu všechny ke stolu!

PÁN č. 1 (ihned): Promiňte, že odejdu!

HORA: Neodejdete, poněvadž o tom, kdo má zůstat opravdu, rozhodne kuchyň –

PÁN č. 1: Pak bude nejlíp, abych hned zmizel...

STUDENT (za ním ostatní): Nuže?

HORA: Lojzino!

(Delší pauza.)

Výstup 12.

(LOJZIČKA a předešlí, později MÍLA.)

LOJZIČKA (vyjde z kuchyňky, je kupodivu bledá. Dívá se na práh, t. j. nedívá se na nikoho, pak náhle v jakémsi odhodlání zvedne hlavu. Je to půl Lojzičky a půl Koníčkovny zároveň.)

HORA: Lojzino, pozval jsem všechny, ale snad by bylo nejlíp, kdyby tu zbyl jenom jeden.

LOJZIČKA (tiše): Že si to dáš líbit!

HORA: Však se nic nestalo!

LOJZIČKA: A já to musela (S důrazem, velkým důrazem.) slyšet všechno?

PÁN č. 1 (dívá se na Lojzičku zrovna s radostí).

HORA: Vždyť je to švanda!

LOJZIČKA: Švanda? (Najednou.) Nepotřebuji, aby se mne někdo ujímal!

(Pausa.)

PÁN č. 1 (jako by chtěl něco říci).

LOJZIČKA (odhodlaně): A nic nedám nikomu! Nechce se mi hrát švandu – s nikým! (Bratrovi.) Divím se ti, velice divím... Ty, ty především –! (Uvidí studentův udivený pohled – na něho.) Co koukáte?

HORA (konejšivě): Ale, Lojzičko!

LOJZIČKA: „Lojzičko“ – proč ne: Lojzino! (Vzlykne.) A nic nedám nikomu! – Koníčkovna má pravdu! (Na studenta.) Co se smějete? (Dopálena.) Marš ven! Marš ven, povídám! (Pán č. 2 letí ihned kamsi ke dveřím, pán č. 1 je kupodivu však skoro nadšen, přes to, že couvá, student dere se přímo rozhněvané Lojzičce pod metlu, kterou v rozčilení chňapla za dveřmi.)

LOJZIČKA (na bratra): A ty taky! Ani zastat se mne neumíš, což jsem ze dřeva, abyste se o mne hádali? Marš ven, povídám! Ty taky! Což jsem ze dřeva? A musím to poslouchat? Musím? Zvala jsem vás já? Ven! Ven, povídám! (Vzlykne a najednou mele všechny... Páni ve zmatku zatlačeni Lojzičkou ode dveří, lezou nemotorně oknem do uličky, pán č. 2 se

zřejmě baví, pánu č. 1 září oči, student se poťouchle směje, Hora mručí a dostává ránu za ranou.) Marš ven, povídám, všichni! (Uvidí Koníčkovnu ve dveřích vlevo.) Koníčkovno!

Výstup 13.

(MÍLA, LOJZIČKA a HORA.)

MÍLA (vytrhne jí metlu z ruky a hned je v práci): A matičko moje, to je můj program! Vidíš, došlo na moje slova! A copak ti udělali, co? Nic, docela nic, nejspíš! Že ses opovážila! Ještě ten můj kdyby tu byl, panebože, panebože! Tu máš, tu máš! (Vyhazuje za pány klobouk.) Klobouk chceš? Tu máš! Na – škleb se – ano ty, ty budeš naším pánem – (Honí oknem ven Horu, který se omeškal a leze těžko do okna.) – ano ty, ty perlo stvoření (Přirazí okno.), to se ví, tebe udělali v ráji nejdřív – tebe – uf! (V hrdinné póze.)

LOJZIČKA (pláče, stojí u stolu a přece se směje, venku někdo taky).

(A opona jde dolů.)

TŘETÍ DĚJSTVÍ

(Je už trochu podvečer. Ve světničce žádné změny. Jenom skříň vpravo je poněkud odtažena a uprostřed pokojíčka je kbelík s vodou. Lojzička provádí veliké uklízení, které provádějí ženské vždy, když „něco visí ve vzduchu“ [při nejmenším svátků]. Hospodyňka také vypadá podle toho. Hlavu si ovázala jako Albánec, na nohou má bačkory, v ruce smeták.)

Výstup 1.

(HORA a LOJZIČKA.)

HORA (zažehnává horlivým mytím a prskáním nad umyvadlem vlevo následky neznámého nočního sezení).

LOJZIČKA (dívá se na něho, nálada je dle toho prapodivně jednoduchá).

LOJZIČKA: A v kolik's přišel? Jen se přiznej!

HORA: Nedíval jsem se na hodinky!

LOJZIČKA: Ale já ano: půl třetí bylo!

HORA: Proč jsem jenom nepřišel až ráno?

LOJZIČKA: Jenom že to je už po třetí, můj zlatý holečku, a to není v pořádku! Pro mne a za mne dělej si co chceš, já ti nebudu nic zakazovat, ale abys mně chodil denně ráno domů, na to mne neužiješ! Víš, co jsem ti říkala! Seberu se a pojedu! Však mne doma taky potřebují a ráj

u tebe nemám. Jaký ráj? Ale snad se ti stýská po starém pořádku, jaký's tu míval? Jedna bota na almaře, druhá v umyvadle, límce po kuchyni, peřiny po měsíce nepřevlečeny – ale ano, chceš-li, zítra to tu můžeš mít úplně po chuti! Ale jenom řekni nebo mně to napiš!

HORA: Ale, Lojzičko – co se z tebe stalo! Taková hodná bývalas...

LOJZIČKA: Bývala. Víš, že nejsem žádná zlá ženská, a proto na to hřešíš –

HORA: Ale, Lojzičko –! (Chce ji obejmout.)

LOJZIČKA: Nech mne! A neoholený jsi, tabák z tebe smrdí na sto honů –

HORA: Víš, že na krásu jsem si nikdy nepotrpěl!

LOJZIČKA: Styd' se! Jenom dvakrát jsem tě viděla tak v životě: po maturitě a jednou o kuželkách. A cos toho nažvanil.

HORA (bystří uši): Co jsem žvanil?

LOJZIČKA: S kým jsi seděl?

HORA (vesele): Co jsem žvanil?

LOJZIČKA: Povídat ti to budu – ne? Hlavy to nemělo, paty to nemělo –!

HORA: Už se teda stydím! (Vyndá peněženku a počítá, pak se podrbá ve vlasech.) Hrome, seschlo se to!

LOJZIČKA: A do prvního máme ještě daleko!

HORA: Seschlo se to pořádně! (Najednou se zasměje.) Lojzičko, prosím tě, nehněvej se, ale já za to nemohu!

LOJZIČKA: A co se směješ?

HORA (po chvílce): Byl tu student?

LOJZIČKA: Taky pěkné kvítí! Jednou se stávil, ale hned zase letěl, jako by mu hlava hořela. Pust', musím to tu vymést! (Najednou.) A naposled – neflámuješ s ním?

HORA: Ten zrovna na to má!

LOJZIČKA (kupodivu zvědavá): A kdes tedy byl?

HORA: Nač ti to budu povídat? Seděl tam jeden inteligentní pán, pak ještě jeden inteligentní pán, pak jeden impertinentní pán a asi deset s pěknýma cestičkama ve vlasech, inu, samá vznešená společnost!

LOJZIČKA: Pust', neplet' se pořád!

HORA: A těch řečí, a těch řečí, až mne hlava bolela!

LOJZIČKA: Z řečí?

HORA: Lojzino, to – byli inteligenti! Trochu divocí, ale – inteligenti! Agent vedle agenta a konce jim nebylo!

LOJZIČKA: Prosím tě, kam to chodíš?

HORA: Inu, bože! – Lojzičko, já mám hlad!

LOJZIČKA: Co ještě chceš? Nic nedostaneš!

HORA: Pak půjdu pryč!

LOJZIČKA: A jdi, nikdo tě nedrží! Ale pamatuj si, co jsem ti řekla!

HORA: Kdo chce kam, pomozme mu tam! (Směje se.) Ale Lojzičko, nebuď přece taková zlá! Na mou duši, kdybys ty věděla, jak já se o tebe starám!

LOJZIČKA (plácne po něm hadrem): Prosil se tě zase někdo! A meť a nepřecházej! Jdi si do hospody, do kavárny nebo třeba ke všem čertům, ale jenom už mi dej pokoj! Pust', neplet' se pořád –! a tamhle jsou dveře! (Zlostně.) Poslouchej –!?

HORA (se klidně učeše, pak jde ke dveřím, obrátí se ironicky): Má úcta, má úcta! (Klaní se a zmizí.)

Výstup 2.

(MÍLA a LOJZIČKA.)

LOJZIČKA (pilně uklízí. Najednou je ze dvorečka slyšet ostrý hlas Koničkovny, která se tam srazila s Horou).

MÍLA (venku): A prosím vás, neviděl jste mého znejmilejšího? Co? Nevysedáváte vy teď spolu? Jděte, povídám! Nic jiného bych neuslyšela beztoho než vtip! (Vstoupí do pokoje.)
Dobrý den!

LOJZIČKA: Dobrý den!

MÍLA: Uklízíte?

LOJZIČKA: Od rána.

MÍLA: Chlapi – ani toho nezasluhují!

LOJZIČKA: Ba že!

MÍLA: Taky se vám toulá? Můj už tři dny nebyl doma!

LOJZIČKA: Pěkná sebranka!

MÍLA: A kdyby aspoň člověk věděl, kde brousí!

LOJZIČKA: Pf – ti se neprozradí!

MÍLA (pomáhá Lojzičce postavit skříň na staré místo): Měla byste mu to tady nechat, jak to mívával dříve.

LOJZIČKA: Však jsem mu tím už pohrozila!

MÍLA: Ale to čerti vědí, viděla byste, že by z toho ještě měli švandu! Už to vidím, jak by to tu vypadalo. Na stole noviny vedle novin, šachy (ty se tu hrávaly před vámi každý den – co ti chlapi jenom na tom mají?) – na okně tabák, na židli tabák, na podlaze tabák, v posteli tabák – pak by se tu slezli jako sysli a zpívali haleluja, „že je teta pryč“... Já je znám, mně je nebude nikdo malovat!

LOJZIČKA (směje se): A co ten váš?

MÍLA: Povídám, tři dny už jsem ho neviděla. Snad kují dohromady nějaké spiknutí, ale to bych jim neradila! Ať to zkusí a dostanou zas! Já je šanovat nebudu!

LOJZIČKA (se směje).

MÍLA (si usedla): A vždyť je to blázinec! Někdy toho už mám až – až! Tak mně to připadá, že to špatně dopadne nebo co a věřte mi, kdybych ho měla po ruce, zaškrtním ho.

LOJZIČKA: A přece vás poslouchá až dost!

MÍLA: Jenom že už to trvá pět let a to není přece jenom tak. Jsou lidé, kteří se vydrží tahat spolu i deset let, ale já z nich nejsem! A ba ne! Už jsem si to rozmyslela a když on tak, já nejinak! Pořád se kroutí jako úhoř, pořád: ještě tohle a tamhle, a nakonec tahá mne jako kamaráda mezi kamarády a najednou přestane tahat...

LOJZIČKA: Co vás to napadlo?

MÍLA: Dříve, když jsem mu spravila prádlo: Prstíčky, zlaté prstíčky! – dnes ani nepoděkuje. Dříve, když jsem mu řekla, že nepřijdu, div že do pláče se nedal, dnes –! Dříve knížku přines': Tu máš, prý, a čti, pěkné je to! – dneska: Zas už čteš? Však už jsi dost moudrá...

LOJZIČKA (směje se jí): Už jako byste byli svoji!

MÍLA: Ale to je to právě, že nejsme!

LOJZIČKA: Budete! Koníček není žádné fanfarum, tuhle i talíře umývat mně pomáhal.

MÍLA: A to on jo, ale... A kdy tu byl?

LOJZIČKA: Druhý den po tom výprasku.

MÍLA: Nu a vidíte, od té doby je ten tam. V bytě ani řádku, domácí taky o něm neví, už jsem na mou duši! hledala v novinách, jestli ho někde nesebrali policajti.

LOJZIČKA (najednou): Ale to máte pravdu: možná, že něco kují!

MÍLA: Ale co? (Pausa.) Co by kuli dohromady? Vždyť by ani žádný plán nevymysleli! A to je banda a nic jiného! Možná, že některý z nich vyhrál pár krejcarů, nebo možná, že pořád ještě oslavují ten výprask... Jen když je záminka, a už sedí a debatují a zpívají – já vím, jak bude ten můj vypadat! Oči opuchlé, šňůrku od skřípce pryč, kravatu na stranu, lokty celé prošoupané (Bouchne najednou pěstí do stolu.) – kdybych toho chlapa jenom někde uviděla!

Výstup 3.

(KONÍČEK, LOJZIČKA a MÍLA.)

(Postava u okna. Je to Koníček. Slyší něžný hlas své nejmilejší a kývne na Lojzičku, aby ho neprozradila.)

MÍLA: Ale já vím, kde bude. Jistě tam sedí! Viděla jsem tu dnes jednoho z jeho známých, taky jeden! Sedí jistě v kavárně... Ale kdyby sem přišel, neříkejte mu nic, já už si to s ním spravím sama! Mně neuteče, mně se nevykrouť! (Odejde dveřmi vlevo.)

LOJZIČKA (do okna rychle a vesele): Honem! Ted'!

KONÍČEK (vskočí do světnice, schová se za zed').

KONÍČKOVNA (venku): Banda! (Zajde.)

KONÍČEK (vesele): Ale jen hoň a hledej, budeš se aspoň trochu bavit svou nedočkavostí, jako já se jí bavil!

LOJZIČKA: Proč jí to děláte?

KONÍČEK: To je dlouhá historie!

LOJZIČKA: Bručí.

KONÍČEK: Přejde jí to!

LOJZIČKA: A na mou víru: šňůrku od skřipce máte opravdu pryč! A kravatu na stranu! (Směje se.)

KONÍČEK: Nu ovšem, já byl v kavárně!

LOJZIČKA: A včera v noci nebyl jste s bratrem!

KONÍČEK: Nebyl.

LOJZIČKA: Měl jste ho vidět, jak tu prskal jako vydra! A hlavička prý ho bolí, desetkrát si máčel ručník. S nějakou moc inteligentní společností seděl!

KONÍČEK (se vesele směje): A student dovádí taky! Včera jsem ho viděl. Inu, vy jste je rozebraly! Ale tak mne trochu poslechněte – musím vám to teda vyložit, jak to je se mnou. Co je?

Výstup 4.

(PILÁT a předešlí.)

PILÁT (objeví se ve dveřích s velkou kyticí): Dobrý večer!

KONÍČEK: Hola! Co to má znamenat? Snad to nejsou námluvy? Pane Piláte, to by byla odvaha! Ale myslím, že pohoříte! Kdežpak, slečna a vy!

PILÁT: A vždyť to není kytice ode mne! Přinesli to k domovníkovi, prý pro slečinku nahoru, tak jsem to sem vzal!

KONÍČEK (překvapením strčí ruce do kapes): Pěkná kytka! Ale od koho?

PILÁT (s úsměvem): Což já vím?

LOJZIČKA (je poněkud zmatena).

KONÍČEK: Kampak ji dáme? Vázu máte? A tak sklenici! Ukažte, ukažte, já to obstarám!
(Zajde do kuchyňky, vrátí se se sklenicí a kyticí v ní a postaví ji na stůl.)

PILÁT: A slečno – žádná radost?

LOJZIČKA: Cožpak vím, kdo to poslal? Jakživa jsem nic takového nedostala!

KONÍČEK: Ani visitky u toho není!

PILÁT: Inu, nějaký pán!

LOJZIČKA: Pán... (Trochu se zamyslí.) A co když to poslali tihle lumpi zde? Nedělá to dobrotu celý týden, usmířit si mne chtějí a zábavičku ještě mít při tom!

KONÍČEK: Já to nekoupil, já o ničem nevím!

LOJZIČKA: Ale bratr ráno něco vykládal –

PILÁT: Od pana bratra to taky nebude!

KONÍČEK (Pilátovi): A co dělá zahrádka?

PILÁT (zvedne levou ruku): Nějak to nejde tak, jak jsme si to představovali. Je to zatraceně drahé, pár stovek se mi přece jenom nedostává, a vypůjčovat si je nechci. Jo, kdyby je někdo půjčil tak snad bez úroků, to by ještě šlo, ale nevím, nevím... chtějí za to nekřesťanské peníze!

KONÍČEK: Ale to by byla zahrádečka!

PILÁT (v nadšení): Vysoko nad Prahou a nikdo by o ní nevěděl, jenom my! Všiml jste si těch krásných jabloní v ní? Za chvíli pokvetou! Panebože, už z toho bývalo mi kdysi špatně, že to pořád není moje. Petržele bych tam nasázel, cibule, máku, kopru a tam k altánu bychom dali jiriny a žluté lilie – máte je taky rád?

KONÍČEK: Však co není, může být...

PILÁT: Všechno může být na světě, jenom ten stupínek ještě, jenom ten stupínek, a ten, potvora, bývá často nejhorší –! (Mávne rukou, pryč.)

Výstup 5.

(KONÍČEK a LOJZIČKA.)

KONÍČEK: Jenom ten stupínek, ten stupínek! Co se tak díváte na ty květiny? Kdo poslal, ten poslal, však se to dozvíme!

LOJZIČKA (honem začla uklízet.)

KONÍČEK: Ten děda má pravdu! Míla tu zase dělala rámus, ale to ona neví, že já jsem zrovna ten stupínek šťastně přešel. Jak to? Však jsem vám to chtěl zrovna vykládat. – Poslouchejte, co mne to teď napadlo? Pojd'me ven! Co bychom nešli my oba? Udělal se tam pěkný večer a mně se chce dnes nějak povídat o všem možném a tady mohla by se ona každou chvíli vrátit a „to“ by nebylo to!

LOJZIČKA (vesele): Co vás to napadlo?

KONÍČEK: A tak! Však já, víte – nebezpečný nejsem!

LOJZIČKA (se rozesměje): To vím!

KONÍČEK: Jenom se tak proběhneme okolo svatého Víta a pak zase domů!

LOJZIČKA (se směje): A co mi budete povídat?

KONÍČEK: A bratra potrestáte, až se vrátí, nebude mít s kým honem se bavit. A to překvapení!

LOJZIČKA: A to máte pravdu! Práce už je beztoho hotova. Ale to bych se musela převléci, takhle přece ven nemohu!

KONÍČEK: Však bude za chvíli soumrak!

LOJZIČKA (skoro rozpustile): Počkejte! Dobrá, půjdem'! Ale co vás to tak najednou napadlo? Na půl hodiny?!

KONÍČEK: Na půl hodiny!

LOJZIČKA: Dobrá! (Zaběhne do kuchyňky.)

KONÍČEK (je prostě šťasten a vykládá): To s tím stupínkem to je takhle: Víte, že už se znám s Mílou pět let? Myslím, že ji znám, opravdu znám jako své boty. To vím dobře, co jí chybí (a co mně taky, taky! – nepotřebujete se honem ptát!) – ale to vím taky, že je hodná holka, a až si dá říci, bude z ní žena, že ji budu muset hlídat před kamarády. (Ale to je docela jiná kapitola.) Teď v poslední době mně začala vrčet a už dost povážlivě. To by mne nebylo dopálilo, já přece vrčívám taky dost často a hodně povážlivě, ale u ní bylo to už – jak vám to mám říci'? – no – tak! Jenom že, jenom že: Vem si mne, holoubku, to je velmi těžká věc...

(Pausa.)

LOJZIČKA (v kuchyni): Nu?

KONÍČEK: Je to těžká věc a zase není. Já to vím už dva roky, ale nikdy jsem jí to nevykládal jako teď vám. Ona je moc prudká do všeho, a hned, jak bych začal o tom mluvit, už ji slyším

napřed: „Nemáš mne rád, vid', že mne nemáš rád?“ Raději jsem ji dopaloval, než bych jí všechno řekl, ale pak bývala ještě nešťastnější, ačkoliv jinak zase šlo jí to znamenitě k duhu... Co se smějete?... Je to komedie a není to komedie, je to jednoduché a není to jednoduché. Já měl zrovna pár set korun měsíčně. Když jsem to rozpočítal, uviděl jsem, že dva lidé i při velmi skrovném životě dnes z toho velmi těžko vyjdou. (Mluví zrovna profesorským hlasem.) Míla není zvyklá snášet trochu bídy a každý den desetkrát se odříkat. Počítal jsem a řekl jsem si, že má-li mne ráda, že počká, až budu mít více. Aspoň o 400 korun. Těch 400 korun by nám, řekněme, hodně pomohlo a tím byla by hlavní věc odbyta, odříkání už by nemuselo být veliké a kdybych seděl doma a dělal něco pro sebe, vyděláme ještě a bude dobře, nebude strachu o budoucnost. Ano – vypadá to zbaběle, ale je to tak. Jenom těch pár stovek, těch pár stovek více a půjde to, říkal jsem si, ale těch pár stovek nešlo... Žádal jsem o přídavek, ani neodpověděli. (Ironicky.) „Máš mne rád? Máš mne rád? Vid', že mne nemiluješ?“

(Pausa.)

KONÍČEK (veseleji): Ale život je komedie, ani nevíte, jaká! Dnes už se tomu mohu smát – je to komedie, je! Zkrátka a dobře: Náš starý potřeboval něco do výroční zprávy minule a já mu nabídl kus článku z italské pojišťovací statistiky. (Koupil jsem toho náhodou celý ročník za pár krejcarů v hospodě.) Co byste neřekla? Starý to vzal, sesmolil to po svém (rád se chlubí cizím peřím a docela klidně!), článek dělal furore. Tuhle to vytáhli v odborném časopise a seřezali to. Já sesmolil nové články (jsou taky v tom ročníku) a vyhráli jsme to. Náš protivník byl zrovna takový flancmajor jako my, ale my to uměli líp. Nu – komedie! Starý byl jako na trní, ale když to dopadlo dobře pro nás, přišel, na rameno poklepal a že prý teda jako... Už minulý týden jsem to čekal, a proto jsem byl tady takový – přišlo to zatím dnes –

LOJZIČKA (vyšla, jednoduše ustrojena): Kolik?

KONÍČEK: Nu, zrovna těch dvacet! Inu, komedie, komedie! Celý život je taková komedie, ale když povážíte, že kvůli komickým pakatelům dopadá to v něm často velmi špatně –!

(Naplije si do dlaní.) Ale komedie hrával jsem už za studentských dob a dobře, říkali. (Směje se.) Víte, co jsem hrával? Komické staré! Hehehe! – Tak co? Jdeme?

LOJZIČKA: Na půl hodinky... Honem...!

KONÍČEK (ukazuje jí do dveří vlevo): Hoplá!

Výstup 6.

(Předešlí a hlasy zvenku.)

(Sešeřilo se trochu. Z ulice ozve se najednou Horův hlas: Lojzičko! Smíme dovnitř?)

LOJZIČKA (uleknutě): Ne! Uklízím!

HORA (venku): Jsme tu tři, snad nás nenecháš stát venku?

STUDENT (venku): Pojd'me, pomůžeme!

LOJZIČKA (Koníčkovi, nevesele, plačtivě): Uklizeno nemám, vede hosti! Já se na to koukat nebudu! (Zajde do dveří vpravo.)

KONÍČEK: Snad brzo odejdou... (Zajde do kuchyňky, zavře za sebou. Je to prostý, instinktivní pohyb ze sympatie k Lojzičce...)

Výstup 7.

(HORA, STUDENT a PÁN č. 1.)

(Dveře nalevo se otevřou, student, Hora a pán č. 1 – tentokrát bez cylindru – vejdou.)

STUDENT: Dobrý večer! (Rozeběhne se ke kuchyňce.)

HORA: Lojzičko! Hosti jsou tu!

STUDENT (chtěl otevřít dveře do kuchyňky, ale ty mu někdo přirazí před noseem).

HORA (u dveří): To je rámusu kvůli uklízení! Aby sem nikdo nesměl!

STUDENT: Však jsme vám chtěli pomoc?!

HORA: Ale co! Sedněme si a je to! (U dveří.) Kávu už nemáš beztoho, však se tě o nic neprosíme! A když chceš trucovat, trucuj!

PÁN: Snad abychom přece jen odešli!

HORA (stále u dveří): Předevčírem už ses přece nezlobila! Co? Ty jsi ale divná!

STUDENT: Vezměte tedy alespoň na nás zase koště!

HORA: A tak si tam zůstaň! Však ty vylezeš! (K pánům.) Prosím!

PÁN: Ale snad přece –

HORA: Prosím!

PÁN (usadí se zvolna na pohovku, student usedne nedbale na židli, Hora přechází pokojem).

HORA: A to ďábel ví, co mají ženské z těchhle vrtochů! Vždyť to přece nikomu imponovat nemůže!

STUDENT: Uklízí se... Když uklízela naše babička, musel dědeček na pouť na tři dny z domu.

HORA (u něho): Co dělá harmonika?

STUDENT: Ukradli mi ji v přednáškách.

HORA: Kdo?

STUDENT: Kolegyně.

HORA: Pěkná?

STUDENT: Pěkná!

HORA: Poslechněte, s kolegyněmi bych si nezačínal! Ta by vám potom pořád mluvila do řemesla!

STUDENT: Ale kdybychom spolu spravovali – zuby, to by bylo peněz!

HORA (vybuchne): Materialisto! Tudy na to? (Smích.)

HORA (pánovi): A kam jste šel vlastně?

PÁN: Nikam.

STUDENT: Zrovna jako já a najednou jsme se chytli pod uličkou. A vy, kam jste šel?

HORA: Taky domů, chtěl jsem už jít zase do hospody, ale pak jsem si to s pánem, který tam asi bude, rozmyslel. (Uvidí květiny.) A! květiny, květiny! Podívejme se! Květiny! (U dveří u kuchyňky.) Od koho pak jsou, co? Ano, ty na stole! (Chytne za kliku, chce otevřít, nemůže.) Lojzino! Vždyť se to ani nesluší! Otevři, povídám! Nebo se budu opravdu zlobit! (Nic.) Že bych rozsvítil?

STUDENT: Bude se to ve tmě povídat líp.

(Pausa.)

PÁN: Od koho jsou ty květiny?

HORA (podezřívavě vesele): Nevíte-li to vy, jak to mohu vědět já?

PÁN (zakašle).

STUDENT: Jsou krásné! Jednu si vezmu!

HORA: Potřebujete?

PÁN (studentovi): Myslím, že jsem vás včera viděl ve městě. Šel jste s jakousi dámou, menší postavy, plavovlasá byla.

STUDENT: Však jsem si myslel hned, že jste to byl vy!

PÁN: Ale slušelo vám to!

STUDENT: Ujišťuji vás, že to není nic vážného.

PÁN: A proč mne tím ujišťujete? Mně přece do toho ničeho není!

HORA: A to lidé říkají vždycky tak.

STUDENT: A proč? Vždyť na tom přece nic není!

PÁN: Však ono už na tom něco bude!

STUDENT: „Nic vážného“ – zní to tak divně. „Promiňte, není na tom „nic vážného“, „odpusťte, je to tedy jenom žert“. Ale někdy to zrovna žertovně nedopadne.

PÁN (ironicky): Hu! Co vy o tom víte?

STUDENT: Jsem ovšem ještě mlád, ale vždyť přece studuji lékařství a mohu už tedy souditi i bez zkušeností.

HORA: Jenom žádnou vědu, jinochu! Věda se hezky snad čte, ale špatně poslouchá a nejhůř v prostonárodním výkladě.

STUDENT: Tuhle jsme měli u nás filosofa, chrлил krev, dvě ženské se ještě nad ním hádaly –!

HORA: A vy jste je nevyhodil?

STUDENT: Ta jedna měla pravdu a druhá byla hezčí – nešlo to.

HORA: Ale o člověka šlo!

STUDENT: Hm – my ho zachraňujeme, jak umíme, ale když si to sám zpatlá –?

HORA: Moc lidí si to patlá samo...

(Pausa.)

Výstup 8.

(MÍLA a předešlí.)

(Do této svrchovaně inteligentní rozmluvy zapadne hlas Koníčkovny z ulice: Prosím vás, není tam Koníček?)

HORA (vesele): Haló, Koníčkovno, jen dále – hned tu bude! (Ostatním.) Když Lojzina nechce ven, aspoň ona tu bude! (Vítá vstupující.) Má úcta, koho hledáte? Koníčka? Odpoledne byla zpráva v novinách, že zase skočil někdo do Vltavy!

MÍLA: Bože, vy jste zase naložen! Jako vždycky! Jako vždycky!

HORA (ukazuje na pány): Poznáváte je?

STUDENT: Ale zvalchovala jste nás důkladně!

PÁN: Má úcta! (Všichni si podávají ruce – úsměv.)

(Pausa.)

MÍLA: A co tu sedíte tak sami?

HORA: Lojzina se zavřela v kuchyni a nechce ven!

MÍLA: Pak ji tam nechte! Však ví jistě, proč se zlobí.

STUDENT: Ano, to víme i my. Ale nám se chtělo posedět.

HORA (podává Míle židli): Posad'te se taky! A kde jste byla? A že hledáte Konička? Lumpuje? Aspoň si ho budete víc vážit!

MÍLA: To bych měla koho!

HORA: Zlatý člověk – povídám vám! Perla! Já být hraběnkou, vezmu si ho, poněvadž to je typ, typ dobráka...

MÍLA: Ano, dobrák, ale týrat taky umí – jen si nemyslete!

HORA: Jak ty mně, tak já tobě, copak jste mu zase vyvedla?

MÍLA (vybuchne): Za chlupci mu chodím! (Všichni vybuchnou ve smích.) Nedávno mi psal jeden generál, že mně najme vilu, na koni že budu jezdit... (Všichni se smějí.) Co se smějete? Zrovna takhle se bavíte vždycky vy se mnou. „Prosím tě, hrabě Wurmbrand mne obehrál o čtyři tisíce...“ (Teď se smějí zase všichni doopravdy. Z kuchyně slyšet, jak něco spadlo.)

STUDENT (je rázem u dveří): Nu tak, slečno, jak dlouho budeme čekat?

MÍLA: Nechte ji, však ona už přijde! (Horovi.) Poslouchejte, vy, člověče: Měl vy jste vůbec kdy někoho rád? Že ne? Ano? A to už odjakživa jste býval takový (Nedopoví.), jako dnes? Ano? Jak to, že si pro vás už přece jenom některá ženská nezoufala?

HORA (poklepává jí důvěrně po zádech): Nu, tak vidíte, Koníčkovno! – Ale co je s vaším starým?

MÍLA: Opravdu jste ho neviděl?

HORA: Neviděl, na mou duši! Ale počkejte – v pondělí jsem s ním mluvil, byl v mizerné náladě. Že prý musí tenhle týden dostat přidáno a pořád prý nic...

MÍLA: Co – tenhle týden?

HORA: Co je vám?

MÍLA: Konečně! Vezmeme se! Pořád to přede mnou vykrucoval, ale já věděla, že čeká jenom na to, ale teď, když mu přidají –! Však už jsem si chvílemi nebyla jista, jestli nestárnu každý týden o měsíc!

STUDENT: Ale pak gratulujeme!

HORA: Jenom aby neměl někde jinou!

MÍLA: A ne, to ne, to jistě ne! Žádný charakter a přece charakter! (Zase Horovi.) Vy mi to ovšem nebudete přát, ale když se tak na vás dívám, věru – každý pořádný člověk měl by si aspoň vydržovat nějakou ženu, když už se nechce oženit –!

HORA: Ale já nejsem pořádný člověk –

MÍLA: Ale stal byste se jím! A pak by vám to aspoň na tom světě slušelo!

STUDENT: I andělé měli by radost –! (Vtom zvedne varovně prst a ukazuje na dveře u kuchyně...)

Výstup 9.

(KONÍČEK [přestrojený za Lojzičku] a předešlí.)

(Dveře se zvolna otvírají a „Lojzina“ vychází z nich, kupodivu nikoliv hlavou napřed. Jako by se zlobila na všechny, ani se k nim neobráť, nese v ruce kbelík s vodou a zvolna podél zdi jde s ním ke dveřím vlevo.)

HORA (na ostatní): Pst! Ticho!

STUDENT (ironicky): Má poklona!

MÍLA (polo žertovně): Ale, Lojzičko.

„LOJZINA“ (vyjde).

Výstup 10.

(Předešli bez „LOJZINY“.)

MÍLA: Co jste jí udělali? Nepoznávám ji!

HORA: My nic!

PÁN: Neměli bychom snad přece odejít?

HORA: Jakživ jsem ji neviděl tak trucovat! Co to do ní vlezlo?

STUDENT: Půjdu za ní!

HORA: Nechte ji raději!

(Čekají, až se Lojzička vrátí, ale té se nějak dlouho nechce zpět.)

PÁN (Míle): Povídate, slečno, že by se každý pořádný člověk měl oženit –

MÍLA: Šla jsem poněkud výš –!

PÁN: Dobrá, ale což když jsou na světě – řekněme – nestateční lidé.

MÍLA: Jak to?

PÁN: Na příklad zrovna třeba já!

MÍLA: Prosím, nerozumím dobře.

PÁN: Ach, ovšem – nutno mluvit trochu přesněji. Budiž! Nuže tedy –

Výstup 11.

(„LOJZINA“ a předešlí.)

(Nucená pauza, neboť v tom okamžiku vrací se „Lojzina“ ze dvorka... Podél zdi přejde do kuchyně – a zavře dveře. Student významně zakašlal, Hora za ním.)

Výstup 12.

(Předešlí bez „LOJZINY“.)

MÍLA (pánovi): Prosím!

PÁN (klepe prstem do stolu. Je v rozpacích).

STUDENT (to ihned vycítí, vesele): U nás v sobotu vyhořel rybník –

HORA (hned vpadne): – tak se to valilo proudem, co?

Výstup 13.

(„LOJZINA“ a předešlí.)

(Smějí se, když vtom otevřou se dveře u kuchyně, a „Lojzička“ zase vynáší ven koberec na rameni. Zase všeobecné kašláání.)

HORA: Lojzino, teď ale toho hned necháš!

MÍLA: Ne, teď jí právě dejte pokoj!

HORA (vztekle): Ale cožpak to kdy viděl svět? Povídám, jářku –? (Nepravá Lojzina zašla zase ven do dvorka.) Snad je (koberce) nebude ještě klepat?

Výstup 14.

(Předešli bez „LOJZINY“.)

MÍLA (pánovi): Nuže?

PÁN: Smím být upřímný?

MÍLA: Prosím!

PÁN: Nuže – porad'te mně! Jsem vdovec, je mi 35 let, mám doma dítě, holčičku dvouletou, kterou mi opatrují chůvy. Vedle toho mám na starosti celý dvůr (je to pořádné hospodářství!) a chce se mi dělat na někoho vedle děcka – nemám na koho. (Pausa.) Příbuzní by mi tam dali ovšem okamžitě třeba koho bych řekl, ale já nechci – neboť jsem konečně (proč bych to neřekl rovnou?) muž a ponejprv oni nevolili dobře za – mne. Co byste dělala na mém místě?

MÍLA: Co bych dělala?

STUDENT: To opravdu není jenom tak –!

(Pausa.)

PÁN: Ano: aby dítě dostalo řádnou matku, já opravdu ženu a abych se ve svých starostech nepřehmát' (možná, že už by to bylo do hrobu!), abych opravdu našel polovinu své duše, která se toulá bůh ví kde – (studente, vaše slova!)? Nuže?

MÍLA (po chvílce): Svěřila bych to i náhodě...

PÁN: A náhoda pošle vám někoho do cesty –

MÍLA: Nu –?

(Pausa.)

PÁN (zvolna): Jak to tomu druhému, jí – řeknete? Jak to tomu druhému máte vyložit?

HORA (jemně a prostě): To je samo sebou zřejmé: ten okamžik mohl by stát velmi mnoho!

STUDENT: – ledaže by náhoda to udělala zase sama tak nějak a všelijak... (Nedovede se vyjádřit...)

PÁN (k Míle): Vy to máte prosté: máte se rádi, přidali vám, vezmete se, ale se mnou, se mnou je to tak zlé, že vám závidím, opravdu závidím!

MÍLA: Chůvy vám také děcko jenom zkazí!

PÁN: Zatím jsem ještě nepozoroval, ale možná, že už se stalo...

STUDENT: A safra, tohle si dovedu představit! A do Prahy co jste přijel vlastně dělat?

PÁN: Nic! Co bych vám to nepověděl? Jel jsem za jednou příbuznou – bylo to – (Mávne rukou.) Můj majetek by se zdvojnásobil, ale já byl bych prodán! To by nebylo to. A tak jsem se jel podívat tam, kde je více lidí pohromadě a chodil kudy chodil... A věřte, studente, nevykládal jsem vám to předevcírem jenom tak: zle mně je už z toho, zle na duši. A bude hůř, nerozhodne-li se to nějak letos a brzo! Cítím to zcela jasně... Nuže, co tomu říkáte?

MÍLA (žertem): Co byste dal za takovou ženu?

PÁN (položertem): Řekněme: půl milionu.

Výstup 15.

(„LOJZINA“ a předešlí.)

(Všeobecné zakašlání, neboť „Lojzina“ se vrací. Student s Horou stojí v popředí vpravo, pán sedí v rohu pohovky. Míla na židli opodál od stolu.)

MÍLA (náhle vykřikne zděšením i radostí).

„LOJZINA“ (prchá do kuchyňky).

MÍLA: Světlo! Světlo!

HORA: Co je? (Rozsvítí lampu.)

Výstup 16.

(KONÍČEK a předešlí.)

STUDENT: Co je? (Pán vstal.)

MÍLA (překvapeně, nakonec šťastně): To není, to není – Lojzička! To je on! Ano, to je on!
Koníček –! Ano, najednou mi zašeptal do ucha takové lumpáctví – to je on!

HORA (skočí ke dveřím kuchyňky): Koníčku! (Vytáhne ho.) Co to má znamenat?

KONÍČEK (tahá si z hlavy šátek a svléká sukni): Nesmysl, nesmysl... Co by to znamenalo?
Nic! Hloupost!

PÁN (vstal, vážně popošel do středu pokoje): A kde je slečna?

(Dveře vpravo se otevřou, v nich objeví se ulekaná Lojzička).

Výstup 17.

(LOJZIČKA a předešlí.)

HORA (rozhněvaně): Lojzino!

PÁN (k Horovi): Promiňte, obtěžoval-li jsem vás něčím. Svěřil jsem se vám s ledačím... Ale ujišťuji vás, že na žert dnešního dne byl jsem připraven nejméně... (Ukloní se, ukloní se i Lojzičce a odchází dveřmi vlevo... Dlouhá pauza.)

(Míla dívá se vztekle a přece šťastně na Konička, který schlíple stojí u dveří, student jako by chtěl skočit za pánem, ale Hora ho očima zadrží... Delší pauza. Všichni utvořili maně dvě řady k oknu... a všichni zírají maně do uličky venku...)

Výstup 18.

(Předešlí bez pána č. 1.)

LOJZIČKA (opřela hlavu o skříň, náhle, pomalu... Dokvétá a dozrává v ní něco, o čem neměla dosud jasné představy).

HORA (tiše a přece důrazně): Lojzičko –!

LOJZIČKA (teď náhle zakryje si rukama oči a jako víchr přeběhne do kuchyňky, dveře bouchnou).

Výstup 19.

(PÁN č. 1, HORA, STUDENT, MÍLA, KONÍČEK, později LOJZIČKA.)

(A zase pěkná pauza... Na uličce venku někdo se zastavil a váhá –... Z okénka komického stává se snad okénko zbytečné bolesti...)

PÁN (přece jenom skočí jím naposled dovnitř).

STUDENT (první chápe věc i rozhodnutí a podá mu ruku).

PÁN (ji stiskne).

HORA (stojí, nehne se).

PÁN (před ním): Promiňte, ale nerad bych vůbec ublížil, velice nerad! (U kuchyně.) Slečno –!

STUDENT (vyvede Lojzičku).

PÁN (úplně zmaten): Slečno – (Náhle mužně.) Seznámili jsme se, jak jsme se seznámili, snad to jinak nesmělo být, poznal jsem vašeho bratra a mám ho rád, vyhnala jste mne, ale já přece se vrátil – nyní jste mne slyšela, co jsem, kdo já jsem – odpusťte –!

LOJZIČKA (prostě): Já? (Přejede si po očích.) To nebyla moje vina...

PÁN (jemně): Víím.

LOJZIČKA (co má říci? – zase prostě): Co chcete?

PÁN (prostě, ale proto přece jenom nějak prapodivně, jak se to povede každému z nás v těchto okamžicích): Luiso! Zamiloval jsem se do vás, ať to vědí všichni. Odvezu si vás, musíme se domluvit!

STUDENT (nad takovou titulaturou si překvapením jen zasykne).

HORA (si opravdu oddychl): U sta hromů! (Koníčkoví.) Lumpe! (Znova si oddychne.)

MÍLA: Nechte ho! Vyškrábu mu dnes oči!

KONÍČEK: A co se stalo?

PÁN (podá mu ruku): Odpusťte!

STUDENT: Ale já to věděl, já to věděl: skočíte-li tím oknem po třetí – jste ztracen!

HORA (podá pánovi ruku).

PÁN: Od koho jsou ty květiny?

HORA: Od drzého pána z minulého pátku. Seděl jsem s ním včera. Je obilním agentem –

PÁN (vesele): Dáme mu něco vydělat! (Polo vážně.) Ale nebýt toho výprasku, nevím, byl-li bych sem ještě přišel! (Chytne Lojzičku za ruku.)

LOJZIČKA (šťastně): To Koníčkovna mně poradila.

MÍLA A – vyplatilo se! (Koníčkovi.) Ale, jak ses dostal do ženských šatů? Máš přidáno, nemáš?

KONÍČEK: Mám. Počkej! (Odstrčí ji v žertu.) Chtěli jsme jít se slečnou na procházku...

PÁN: A to bychom mohli – ne? Všichni, podívat se na Prahu?

STUDENT: Pojd'me! A ty květiny jsou moje. Budu je rozdávat po cestě. A jářku, kdo to zde spískal? Já! (Směje se.) Okno! Naše ulička! Včera jsem na ni složil verše – ticho, prosím, jsou dobré! (Vystoupí na židli, zvolna s jakýmsi upejpáním, pak však prostě s citem.)

Já v dumách zas ji dneska zřel,
jak včera jsem ji opouštěl
až nad oblaky kdesi –
tak tichá byla, záhadná
a stoupala kams do prázdna
ulička pod nebesy...
Tak byla něžně ospalá
a šeptem na mne volala,
jak v mládí kdysi lesy:
Chceš touhy své vždy býti pán?
Zde snění svého postav stan,
v uličce pod nebesy!
O pár let kdybych starší byl,
ze stříbra bych ho postavil,
zde prázdna nad útesy –
zde větší vidět celý svět,
i kotě s kočkou běží hned
uličkou pod nebesy!
V té žití pouti nesmělé,
nás často, věřte, přátelé,
jen špatný přízvuk děsí.
Jdu vesel cestou tajemnou:
tvé kouzlo září přede mnou –

uličko pod nebesy!

(Seskočí.) Pojd'me! Jarní večer nad Prahou! (Horovi.) Ach, Horo, kdyby takových uliček bylo na světě víc!

HORA (šťasten): Dejte pokoj.

MÍLA: Půjdeme dolem, rovnou do ulice?

PÁN: Kamkoliv! (Student je první venku, za ním Lojzička, pak Koníček s Mílou se dvěma šťuchanci mezi dveřmi.)

Výstup 20.

(HORA a ZLODĚJ.)

HORA (se jaksí omeškal. K sobě): Hodné okýnko, hodné okýnečko! (Slabě si pohvizduje, pak sáhne do náprsní kapsy, jako by hledal doutníky... Vyndá tobolku, položí ji pod lampu, prohledává maně i ostatní kapsy, nic... Vejde vedle do pokojíčku...)

ZLODĚJ (jde uličkou, vidí opuštěný byt a pod lampou prapodivnou a známou věc, dodá si ovšem kuráže, skočí oknem do světnice, sebere peněženku –).

HORA (vedle v pokoji zakašle).

ZLODĚJ (oknem pryč. Přitom mu spadne čepice s hlavy).

HORA (vyjde, zapálí si doutník, sáhne pod lampu, rozhlédne se, uvidí čepici na zemi, pochopí situaci, zadívá se na okno, rozveseleně): Ale – okýnko! Jaképak tohle je čtveráctví?
(Zavře okno.)

(Opona.)